№ 145 (267)
Пятніца, 22 жніўня 1997 г.
Выдаецца
на беларускай і рускай мовах
Перыядычнасць — 5 разоў
у тыдзень
Выдавец — ТАА "Народная воля"
Кошт: у кіёсках і крамах — 2000 руб., у індывідуальных гандляроў — свабодны.

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...
Якуб Колас

Народная Воля

Газета сверстана на компьютерах фирмы "ЛИНТЕК"

Сонца

	Усход	Заход
Віцебск	5.45	20.19
Магілёў	5.48	20.15
Гомель	5.49	20.08
Мінск	5.58	20.26
Гродна	6.14	20.40
Брэст	6.19	20.37

Апошняя квадра 25 жніўня.

Бяднеем, браткі-беларусы, бяднеем...

Калі ўзяць намінальную сярэднюю заработную плату, то ў сувязі са зніжэннем валютнага курсу рубля яна знізілася з 77,7 долара на пачатак ліпеня летась да 68 долараў сёлета

Нестандартный взгляд

Чтобы не судили Павла Шеремета при "закрытых дверях"...

Как показывают события последних дней, судьба сотрудников ОРТ — как съемочной группы Павла Шеремета, так и другой, решившей пройтись по... его следам, уже предрешена.

Кто сталкивался когда-нибудь с нашей судебной системой образца 1996—1997 годов, тот может прогнозировать развитие событий и решений суда по данному уголовному делу. Тем более — если вдруг получено "добро" (или заказ) от всенародно избранного.

Складывается впечатление: суд в республике — просто формальность, необходимая для придания видимости закона при расправе с неугодным гражданином. Вне зависимости, какой именно суд Республики Беларусь будет рассматривать дело, какой адвокат — Погоняйло или другой — защищать коллег, совершали они преступление или нет, приговор, на мой взгляд, будет таким, каким его разрешат принять "сверху".

Какие основания для подобного рода "крамольных" мыслей?

Судью уволить с работы проще пареной репы: достаточно указа всенародно избранного.

Адвокат, какой бы он хороший ни был, может очень быстро лишиться адвокатской лицензии, если будет "неправильно" понимать политику нынешнего государственного правителя.

К таким неутешительным выводам я пришел, имея богатый опыт общения с нашими полностью "независимыми" судами.

Замечу только, в пределах законодательства Республики Беларусь (не отмененного, к счастью, пока президентскими декретами): многого можно добиться, используя нетрадиционные методы. Какие же это методы? Например, Уголовно-процессуальный кодекс, или УПК, Республики Беларусь допускает к участию в процессе общественную защиту. И этим нужно воспользоваться. Процесс ведь могут сделать закрытым. Но законодательство не ограничивает число общественных защитников. Подзащитные, или обвиняемые по суду, могут быть членами различных трудовых организаций, профсоюзов, общественных организаций одновременно. Если не вступили, то не возбраняется вступление по заявлению в общественные организации, даже будучи в изоляторе. Каждая организация имеет право выдвинуть на общем собрании своего общественного защитника. Причем количество общественных защитников может быть довольно-таки большим. А это уже не позволит суду ограничить производство по делу узким кругом лиц.

Если добавить, что процессуальные права общественных защитников приравнены к адвокатским, то от активности общественных организаций зависит многое. Однако возможности суда и властей надавить на представителей общественных организаций и трудовых коллективов гораздо меньше, чем на адвокатов. И это — главное.

В.ЛЕВОНЕВСКИЙ,
председатель профкома.
г.Гродно.

В сентябре поедем по новым ценам?

Жители столицы забеспокоились: в Минске поползли слухи о том, что в сентябре ожидается повышение цен на проезд в городском транспорте. Знающие горожане убеждают пассажиров автобусов, троллейбусов, трамваев и метро, что подорожать билетики должны были еще а июле, а нынче на улице уже конец августа.

В Управлении транспорта и связи Мингорисполкома меня заверили, что, по-видимому, в первый осенний месяц цены на проезд останутся прежними. Во всяком случае, проездные билеты на сентябрь уже продаются по старым ценам. Хотя, конечно, утверждать то, что и в конце месяца за один талончик нам придется по-прежнему отстегивать 2 тысячи "зайчиков", даже в исполкоме никто не берется.

В общем, считают городские власти, повышать тарифы на проезд надо, потому как остро сегодня стоит вопрос с оплатой электроэнергии. Но делать это, по их мнению, надо не каждый месяц, а единожды. Поэтому недавно Управление транспорта и связи Мингорисполкома обратилось в Комитет цен Министерства экономики с заявлением повысить тарифы на проезд в городском транспорте исходя из суммарного уровня инфляции в стране. Ответа пока нет.

Мария ЭЙСМОНТ.

Польшча — пастаянны спажывец "Белшыны"

Дагавор на пастаўку буйной партыі шын на агульную суму 509 тысяч долараў ЗША заключыла адна з польскіх фірм з Беларускім шынным камбінатам. Увесь гэты аўтамабільны "абутак" прызначаны для нашых жа беларускіх 30—40-тонных БЕЛазаў, якія працуюць у суседняй краіне. Польшча стала пастаянным спажыўцом шын, што выпускаюцца на бабруйскім прадпрыемстве, і закупляе іх ужо на працягу дзесяці гадоў.

Мікалай НАЗАРОВІЧ.

Рэха

Ніякагаператрусу не было...

У рэдакцыю газеты "Народная воля" патэлефанаваў старэйшы следчы па асоба важных справах пракуратуры Рэспублікі Беларусь Валерый Міхайлавіч Камароўскі ў сувязі з публікацыяй інфармацыі "Беларускі шлях" за кратамі КДБ" (№143). Ён пацвердзіў, што з нагоды змяшчэння ў газетах "Пагоня" і "Свабода" апошніх артыкулаў З.Пазьняка сапраўды ўзбуджана крымінальная справа. Але ніякага ператрусу ў рэдакцыі газеты "Пагоня" не было, проста праводзілася звычайная працэдура па далучэнню да справы арыгіналаў матэрыялаў З.Пазьняка. Дарэчы, у рэдакцыі газеты "Пагоня" іх знайсці не змаглі.

Сколько у нас безработных?

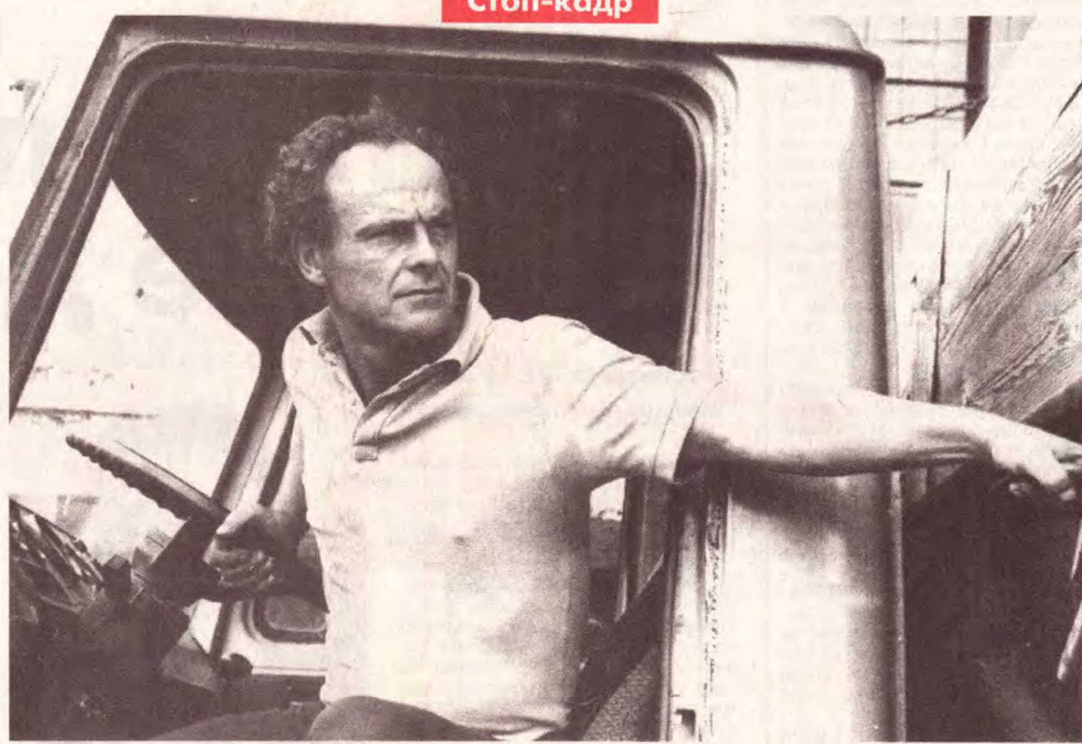
По данным Министерства статистики и анализа, на конец июля в стране было официально зарегистрировано 151,7 тысячи безработных, или 3,3% экономически активного населения.

Правда, немалый процент составляет так называемая скрытая безработица. В режиме неполного рабочего времени работало 6% работников от общей численности, до 5,8% их находилось в вынужденных отпусках. Таким образом, армия безработных (полностью и частично) составляет где-то 15%.

Средний размер пособия на одного безработного в июле составил 192,1 тысячи рублей.

Сергей ПЕТРОВ.

Стоп-кадр

Ідуць машыны з хлебам новага ўраджаю

Драгічынскі камбікормавы завод — самы буйны хлебапрыёмны пункт у Брэсцкай вобласці. Разам са сваімі філіяламі ён можа змясціць у засекі каля 120 тысяч тон збожжа.

З першых дзён уборачнай кампаніі сюды бясконцым патокам ідуць машыны з хлебам новага ўраджаю. А на іх прыёме тут працуюць зладжана і з веданнем справы. Бяруцца пробы на аналіз, вызначаецца якасць сабранага збожжа, бо яго трэба не толькі прыняць, але і захаваць. Разгрузка адбываецца без затрымкі, прастоі зведзены да мінімуму — у хлебаробаў кожная хвіліна ўлічана.

На здымках: *на элеватар увесь час прыбываюць машыны са збожжам; зерне прывёз вадзіцель калгаса імя Леніна Драгічынскага раёна Антон Антончык.*

Фота Рамана КАБЯКА, БелТА.

Незалежная экспертыза

Зноў зафіксаваны рост. Толькі якой цаной?

Відаць, усе звярнулі ўвагу, што па выніках гаспадарчай дзейнасці за сем месяцаў (студзень — ліпень) няма пафасных выступленняў ні самога прэзідэнта, ні яго атачэння. Што адбылося з так гучна абвешчаным эканамічным ростам у першым паўгоддзі?

Як сведчаць даныя статыстыкі, у ліпені ў народнай гаспадарцы Рэспублікі Беларусь назіраўся працэс затухання тэмпаў так званага эканамічнага росту. Таму, выступаючы на пасяджэнні Савета міністраў 12 жніўня, калі вынікі за ліпень былі ўладам ужо вядомыя, Аляксандр Лукашэнка гаварыў аб поспехах не за сем месяцаў, а за паўгоддзе. Аказваецца, што ў ліпені аб'ём вырабу прамысловай прадукцыі павялічыўся толькі на 0,4%, тавараў народнага спажывання — на 0,7%. А вытворчасць нехарчовых тавараў, рэалізацыя малака і мяса нават скараціліся. У ліпені адбылося скарачэнне ўвядзення жылых дамоў у пяць разоў у параўнанні з чэрвенем. Ну, а ў цэлым за сем месяцаў амаль паўсюль болей як 10 працэнтаў прырост. Статыстыка, як кажуць, спрацавала. Адносна яе ходзіць дасціпны жарт, які дапасуецца да нашай сітуацыі. Аказваецца, ёсць некалькі ўзроўняў праўды: праўда, паўпраўда, няпраўда і статыстыка.

Жарт жартам, а рэальна так званы рост за паўгоддзе і ў цэлым за сем месяцаў быў усё ж ірацыянальным. Чаму? Проста таму, што пры нізкім узроўні інвестыцый вытворчага прызначэння пад адміністрацыйным ціскам узмацнялася інтэнсіўнае выкарыстанне ўжо зношанага абсталявання, што, на думку аналітыкаў, само па сабе нядрэнна, але мае, на жаль, пэўныя межы. А вырабленая прадукцыя часткова пайшла на склад, а часткова рэалізоўвалася па бартэру, прычым на дзяржаўным узроўні. Як адзначыў кіраўнік урада Сяргей Лінг на апошнім пасяджэнні ўрада, бартэрныя аперацыі на шэрагу прадпрыемстваў дасягаюць 50—90 працэнтаў вырабленай прадукцыі. Гэта па-першае.

А па-другое, рост валавога ўнутранага прадукту ажыццяўляўся за кошт вялікіх крэдытаў у жыллёвае будаўніцтва. Як паведаміў прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка на апошнім пасяджэнні ўрада, на 1 жніўня асвоены крэдытныя лініі, адкрытыя на жыллёвае будаўніцтва паводле яго ўказаў, на суму 4296,7 млрд. рублёў. А да канца года гэтыя крэдыты могуць скласці 5,8 трыльёна рублёў. Што ж, ажыўленне жыллёвага будаўніцтва можна вітаць, але такое маштабнае яго крэдытаванне праз фактычную эмісію грошай непазбежна разваливае фінансава-крэдытную сістэму краіны і моцна сілкуе інфляцыю.

Па-трэцяе, крыніцай штучнага росту прамысловай прадукцыі і ВУП, безумоўна, з'яўляецца непагашаная запазычанасць па энерганосьбітах перад Расіяй. Толькі па газу яна складае 124 млн. долараў, па электраэнергіі — 36,8 млн. долараў. А ўнутраная запазычанасць спажыўцоў рэспублікі, паводле інфармацыі кіраўніка ўрада Сяргея Лінга, складае па прыроднаму газу 6,8 трлн. рублёў, нафтапрадуктах — 0,9 трыльёна, па электраэнергіі і цеплавой энергіі — 7,4 трыльёна рублёў. Атрымліваецца, што расцём за кошт даўгоў. Між тым такі ж малюнак складваецца і па дэбіторскай запазычанасці. Калі супаставіць тое, што нам павінны, і што мы павінны, то атрымліваецца розніца ў 2 трыльёны рублёў. Зноў жа не на карысць Беларусі.

Нарэшце крыніцай ірацыянальнага росту эканомікі з'яўляецца проста непамерны дэфіцыт знешнегандлёвага балансу, які за паўгоддзе склаў 919,2 млн. долараў, ці 18,3% ВУП, што ёсць пагроза эканамічнай бяспецы краіны.

Аналітыкі падлічылі, што з улікам недафінансавання ў першым паўгоддзі навукі, аховы здароўя, чарнобыльскіх праграм і сацыяльнай сферы, а таксама выдачы льготных крэдытаў АПК, якія рэальна не вяртаюцца і ператвараюцца ў непасрэднае фінансаванне, фактычна дэфіцыт дзяржаўнага бюджэту складае ўсё ж 7 трыльёнаў рублёў. Зразумела, што і цаной гэтага дэфіцыту забяспечваецца штучны рост. Не выпадкова ў новым бюджэце, уведзеным паводле Дэкрэта прэзідэнта №15, дэфіцыт бюджэту зафіксаваны на канец года ў памеры 10 трлн. рублёў.

Што датычыцца павелічэння росту на некалькі працэнтаў рэальных даходаў насельніцтва, то гэта таксама не адпавядае рэальнай сітуацыі. Калі ўзяць намінальную сярэднюю заработную плату, то ў сувязі са зніжэннем валютнага курсу рубля яна знізілася з 77,7 долара на пачатак ліпеня летась да 68 долараў сёлета. Аб якім росце жыццёвага ўзроўню можа ісці гаворка, калі рэальна назіраецца толькі яго зніжэнне!

У сувязі з вышэйвыкладзеным пытанне можа быць пастаўлена толькі так: да якога часу можа доўжыцца штучны рост эканомікі Беларусі і калі пачнецца рэальны?

Уладзімір КУЛАЖАНКА,
доктар эканамічных навук, прафесар.

Духоўны скарб

Нядаўна адбыўся Другі з'езд беларусаў свету. Дзяржаўныя сродкі масавай інфармацыі абмежаваліся кароткімі паведамленнямі, хоць на форуме прагучалі вельмі сур'ёзныя і трывожныя выступленні. Сёння мы прапануем чытачам "Народнай волі" даклад, з якім выступіў вядомы вучоны і грамадскі дзеяч Радзім Гарэцкі.

Радзім Гарэцкі

Няма мовы – няма нацыі, няма нацыі – няма дзяржавы

Праблемы захавання беларускай прысутнасці ў свеце

Паводле бясспрэчных гістарычных фактаў, Беларусь прысутнічае ў свеце звыш тысячы гадоў. "Повесть временных лет" зафіксавала першае дзяржаўнае ўтварэнне нашых продкаў крывічоў — Полацкую воласць — пад 962 годам. Першае летапіснае паведамленне пра самастойныя княствы крывічоў і дрыгавічоў — Полацкае і Тураўскае княствы — пазначана 980 годам. У эпоху свайго росквіту (XI—XII стагоддзі) Полацкае княства за Усяславам Чарадзеем аб'яднала паўночнаўсходнюю і цэнтральную тэрыторыі сучаснай Беларусі з гарадамі Полацк, Віцебск, Друцк, Браслаў, Менск, Ворша, пранікла на заходнім напрамку ў летапісную Літву, па Дзвіне мела выхад да Балтыйскага мора. Тады ж Тураўскае княства набыло незалежнасць ад Кіева і аб'яднала паўднёва-заходнюю беларускую зямлю з гарадамі Тураў, Пінск, Брэст і інш.

З самага пачатку старажытная Беларусь аказалася на скрыжаванні трансеўрапейскіх шляхоў, дзе сутыкнуліся геапалітычныя інтарэсы суседзяў, схільных да экстэнсіўнага пашырэння сваёй тэрыторыі (імперскі сіндром). Спачатку гэта была вось з поўначы на поўдзень ("шлях з варагаў у грэкі"), якая перасякала Усходнюю Еўропу і ў пэўным сэнсе далучала яе шматэтнічных насельнікаў да двух рэгіёнаў цывілізацыі — Рыма і Візантыі. За восем гадоў да хрышчэння Русі яе будучы хрысціцель кіеўскі князь Уладзімір, пасля няўдачнай спробы далучыць Полаччыну праз дынастычны саюз, на пэўны перыяд падавіў яе метадам генацыду (знішчыў эліту і паланіў патэнцыяльных ваяроў). Пазней яшчэ больш жорстка расправіўся ягоны нашчадак Уладзімір Манамах з Менскам.

Такім чынам, ужо ў X—XII стагоддзях завязаліся вузлы гістарычнага лёсу беларусаў: жывучы на скрыжаваннях геапалітычных інтарэсаў этна-дзяржаўных утварэнняў, схільных да імперскай палітыкі, ім прыходзілася, як той міфічнай птушцы Фенікс, уваскрасаць з уласнага попелу для новага жыцця.

Пасля распаду Кіеўскай Русі, захопу яе татара-манголамі, узмацнення паўночна-ўсходняй Русі з цэнтрам у Маскве, асабліва пасля падзення Візантыйскай імперыі асноўнае напружанне беларускай гісторыі перайшло на вось Усход — Захад. Спачатку перавагу ў геапалітычным спаборніцтве за ўсходнееўрапейскі рэгіён мела Вялікае Княства Літоўскае (ВКЛ) па сваіх этнічных і культурных дамінантах — беларуска-літоўская дзяржава. Пры вялікіх князях Альгердзе (1341—1377) і Вітаўце (1392—1430) ВКЛ вызваліла Украіну ад татара-мангольскіх заваёўнікаў. Большая частка Украіны і цяперашняя Заходняя Расія да Клязьмы ўвайшлі ў склад беларуска-літоўскай дзяржавы. На захадзе пасля Грунвальдскай бітвы (1410) Тэўтонскі ордэн, які панаваў у Прыбалтыцы, паступова заняпадаў і ў другой палове XV ст. прызнаў сябе васалам ВКЛ, якое заняло дамінуючае становішча ва Усходняй Еўропе, мела выхад у Чорнае і Балтыйскае моры.

Аднак пасля канчатковага вызвалення ад Залатой Арды (1480) Маскоўскае княства, падпарадкаваўшы сабе Ноўгарадскую, Цвярскую і іншыя землі сучаснай Расіі, у саюзе з Крымскім ханствам пачало няспынны націск на захад. Люблінская унія з Польшчай і ўтварэнне Федэратыўнай Рэчы Паспалітай (1569) амаль на стагоддзе стабілізавалі геапалітычнае становішча ВКЛ за кошт абмежавання яго суверэнітэту. У гады так званай расійскай смуты (1603—1613 гг.) беларуска-літоўская дыпламатыя паспрабавала пашырыць федэрацыю, уключыўшы ў яе Маскоўскую Русь (Расію) і забяспечыўшы Вялікаму Княству Літоўскаму геапалітычную перавагу. Гэта была апошняя спроба нейтралізаваць імперскі націск з боку Масквы. У выніку вайны Расіі з ВКЛ (1654—1667 гг.) Беларусь страціла палову свайго насельніцтва забітымі, памёрлымі ад голаду і эпідэміяў і ўзятымі ў палон, рассеянымі па прасторах Расіі. Гэта была першая дэмаграфічная катастрофа. Яе другі вынік — страта беларусамі апусцелых у гады вайны гарадоў, заселеных пазней іншымі этнічнымі групамі.

У гады Паўночнай вайны (1700—1721), эпіцэнтр якой зноў быў на шматпакутнай Беларусі, гэтыя дэструктыўныя працэсы — разбурэнне этнічнага ядра беларускай дзяржавы і расцярушванне яе эліты — зноў паўтарыліся. Урэшце, разбор Рэчы Паспалітай у 1772—1795 гг. зліквідаваў рэшткі дзяржаўнасці беларусаў, літоўцаў і ўкраінцаў. Толькі палякі да паўстанняў 1831 і 1863 гадоў захавалі некаторыя прыкметы рэгіянальнай і культурнай аўтаноміі.

Да Кастрычніцкай рэвалюцыі 1917 г. царызм і пануючыя класы Расійскай імперыі праводзілі жорсткую палітыку этнацыду беларускага народа — падаўлялі спробы яго дзяржаўнага і нацыянальна-культурнага адраджэння. Усе інстытуты Расіі — армія, школа, адміністрацыя, царква, прэса, эканамічная палітыка — служылі сродкамі татальнай дэнацыяналізацыі так званых "меньших братьев" сваіх. Як падкрэсліваў яшчэ У.Ленін — царская Расія — турма народаў. Фактаў тут безліч. Дастаткова прывесці толькі адзін: інтэнсіўна выкарыстоўваючы эканамічныя, людскія, ваенныя і іншыя рэсурсы Беларусі, царская Расія за 150 гадоў свайго панавання ў Беларусі не дазволіла тут ні адной беларускай школы, нават пачатковай, не кажучы ўжо пра універсітэт.

І ўсё ж ні прапольскай Рэчы Паспалітай з канца XVII да XIX ст., ні царскай Расіі не ўдалася татальная дэнацыяналізацыя Беларусі. Пад паланізацыю і русіфікацыю падпала значная частка пануючых класаў і чыноўніцтва, функцыянальныя сферы культуры (школа, прэса, кнігадрукаванне і інш.), сфера дзяржаўнага і эканамічнага ўпраўлення, войска, паліцыя, мясцовае самакіраванне. Этнічнае ядро нацыі, найперш сялянства, было слаба інтэгравана ў сістэмах пануючай улады і пануючай культуры. Яно няспынна параджала з сябе нацыянальную эліту — духоўных лідэраў нацыянальна-вызвольнага руху і культурна-нацыянальнага адраджэння — носьбітаў нацыянальнай ідэі і барацьбітоў за яе рэалізацыю ў жыццё.

(Працяг на 2-ой стар.)

Внимание!

Не останьтесь без "Народной воли" в четвертом квартале

Хотя подписку можно было оформить на все второе полугодие, часть читателей смогла выкроить из своего скромного бюджета деньги лишь для подписки на третий квартал. Чтобы не остаться без "Народной воли" в октябре — декабре, не забудьте до 10 сентября заглянуть в ближайшее почтовое отделение или пункт "Белсоюзпечати" и продлить подписку. Что такое 29.000 рублей? Стоимость одного скромного обеда. А отдав эту сумму на подписку, Вы будете целый месяц с любимой "Народной волей". Наш индекс: 63222.

Вы — с "Народной волей"! "Народная воля" — с Вами!

Ф.СП-1

Міністэрства сувязі і інфарматыкі Рэспублікі Беларусь

АБАНЕМЕНТ на газету 6 3 2 2 2 (індэкс выдання)

Народная Воля

Колькасць камплектаў

на 1997 год па месяцах

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Куды ______ (паштовы індэкс) ______ (адрас)

Каму ______ (прозвішча, ініцыялы)

ДАСТАВАЧНАЯ КАРТКА на газету 6 3 2 2 2 (індэкс выдання)

ПВ | месца | літар

Народная Воля

Кошт: падпіскі ___ руб., пераадрасоўкі ___ руб.

Колькасць камплектаў

на 1997 год па месяцах

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Куды ______ (паштовы індэкс) ______ (адрас)

Каму ______ (прозвішча, ініцыялы)

Народная Воля
22 ЖНІЎНЯ 1997 г.

Духоўны скарб

Няма мовы – няма нацыі, няма нацыі – няма дзяржавы

Праблемы захавання беларускай прысутнасці ў свеце

(Працяг. Пачатак на 1-ай стар.)

Нацыянальная ідэя ўзгадоўвалася спакваля, пачынаючы ад эпохі Ф.Скарыны і Л.Сапегі, зарунела ў асяроддзі нацыянальнай эліты XIX ст. (К.Каліноўскі, Ф.Багушэвіч), была абгрунтавана і сцвердзілася ў беларускай культуры "нашаніўскай" эпохі (1906—1915), урэшце, рэалізавалася ў акце абвяшчэння і ў творча-дзяржаўнай дзейнасці Беларускай Народнай Рэспублікі (БНР, 1918—1920 гг.). З ёю не маглі не лічыцца перамогшая ў 1917 г. бальшавіцка-савецкая ўлада і створаны ёю ў 1922 г. Савецкі Саюз. Праводзілася беларусізацыя і карэнізацыя ў БССР 20-ых гадоў. Палітыка беларусізацыі лічылася дзяржаўнай і партыйнай. Прэзідыум ЦВК БССР нават стварыў у 1925 г. спецыяльную камісію па правядзенні нацыянальнай палітыкі (старшыня-сакратар ЦВК — Д.Чарнушэвіч, а затым А.Хацкевіч). Адпаведныя камісіі былі створаны ў акругах. У 1925 г. прайшлі два пленумы ЦК КП(б)Б, на якіх падкрэслівалася, што партыйныя арганізацыі павінны надаваць прыклад у справе беларусізацыі, была намечана далейшая шырокая праграма нацыянальнай палітыкі.

Аднак палітыка беларусізацыі для бальшавіцкай улады не была самакаштоўнасцю, а толькі сродкам умацавання савецкай дыктатуры ва ўмовах шматнацыянальнай федэратыўнай дзяржавы. Калі пачаўся крызіс камуністычных псеўдамесіянскіх ідэалаў у канцы 20-ых гадоў, бальшавікі пайшлі на самы жорсткі этнацыд і генацыд, разбурылі этнічнае ядро беларускай нацыі шляхам прымусовай індустрыялізацыі, гвалтоўнай калектывізацыі і расцярушвання народаў па тэрыторыі вялізнай імперыі, часткова знішчылі беларускую нацыянальную эліту, а рэшту народа падавілі.

Заканамернае развіццё гістарычнага працэсу прывяло да эканамічнага і палітычнага крызісу бальшавіцкай сістэмы Савецкага Саюза, што прымусіла распасціся вялікую імперыю. Белавежскія пагадненні, з аднаго боку, канстатавалі гэты распад, а з другога, імкнуліся захаваць аб'яднанне дзяржаў у выглядзе Садружнасці — СНД. Але працэс суверэнізацыі рэспублік былога СССР пайшоў. Нечакана для народа і тым болей для ўладаў Беларусь таксама адной з апошніх аказалася незалежнай. Пад уплывам новых павеваў дэмакратызацыі і нацыянальна-адраджэнцкага подыху, які асабліва ўвасобіўся ў руху БНФ, Вярхоўны Савет Беларусі, нягледзячы на камуністычна-адміністрацыйную большасць, якая аказалася ў кароткатэрміновым шоку, прыняў шэраг прагрэсіўных законаў: Дэкларацыю аб незалежнасці, палітычнай і эканамічнай самастойнасці, новую назву краіны — Рэспубліка Беларусь, старажытную сімволіку — герб "Пагоня" і бел-чырвона-белы сцяг, памяркоўны закон аб дзяржаўнай мове і г.д.

Ідэі дэмакратызацыі і нацыянальнага беларускага адраджэння, нягледзячы на моцнае супраціўленне антыбеларускіх сілаў, з цяжкасцю, але досыць шыбка, пачалі пашырацца. Былі распушчаны КПСС і КПБ, з'явіліся многія партыі, у тым ліку дэмакратычнага накірунку, розныя дэмакратычныя рухі, аб'яднанні, дробнае і сярэдняе прадпрымальніцтва і інш. Беларусь была абвешчана нейтральнай бяз'ядзернай дзяржавай, спынены мілітарысцкі курс развіцця эканомікі, пачалася канверсія. Рухомая і нерухомая маёмасць КПСС і КПБ стала дзяржаўнай уласнасцю. Было прызнана права прыватнай уласнасці на зямлю. Быў закладзены хоць і нясмелы фундамент нацыянальнай фінансавай сістэмы, з'явіліся незалежныя друкаваныя органы, пачаў працаваць Канстытуцыйны суд РБ. Закладваўся падмурак нацыянальнай адукацыі: з'явіліся беларускія садкі, прыблізна 80% першых класаў сталі беларускамоўнымі, шэраг выкладчыкаў ВНУ перайшлі на выкладанне на беларускай мове. Значна пашыралася справаводства на беларускай мове. Некалькі разоў афіцыйна адсвяткавалі Дзень незалежнасці Беларусі і нават свята 25 сакавіка. Беларусь прызналі больш за сто краін свету. У сакавіку 1994 г. была прынята добра распрацаваная Канстытуцыя Рэспублікі Беларусь.

За апошнія тры гады назіраецца вялікі адкат ад беларускасці, асабліва інтэнсіўны пасля вядомых рэферэндумаў. Цікава, што людзі прагаласавалі нават супраць такога, здавалася зусім станоўчага, пытання: "Ці згодны вы, каб фінансаванне ўсіх галін улады вялося з бюджэту і галосна?". Быць супраць такога пытання — проста абсурдна. Відаць, так адбылося толькі таму, што гэтае пытанне было пастаўлена не тым бокам, які ініцыіраваў рэферэндум. Гэта паказчык у нашай краіне так званай "аб'ектыўнасці" рэферэндумаў як волевыяўлення народа.

Больш за ўсё пацярпелі беларушчына і яе сэрца і душа — беларуская мова, раней прыняты закон аб якой зусім перастаў выконвацца. Зараз яе стан адкінуты на ўзровень самых горшых гадоў камандна-адміністрацыйнай савецкай сістэмы, а можа, стаў і яшчэ больш гаротным. Нарэшце трэба зразумець, што беларус без беларускай мовы — гэта ўжо не сапраўдны беларус, а нейкі чалавек, пераходны да іншай нацыі, а наша краіна без беларусаў — гэта ўжо не Беларусь. Для захавання беларусаў у свеце — самае галоўнае захаваць іх мову. Вось дзе самая вялікая небяспека для беларусаў і іх самастойнай краіны! Вось чым у першую чаргу павінен быў заняцца Савет бяспекі Рэспублікі Беларусь! Тая ўлада, якая не падтрымлівае нацыянальнае пытанне і мову свайго народа, рубіць пад сабою сук.

Цяпер ідзе фактычнае знішчэнне беларускамоўнага навучання. Ужо менш за 20% дзетак Беларусі займаюцца па-беларуску. У Мінску няма ніводнага беларускамоўнага садка, ніводнай беларускамоўнай школы. У адзінага ў Беларусі, ды і ў свеце беларускамоўнага гуманітарнага ліцэя адбіраюць будынак, бацькоў і навучэнцаў, якія выступілі ў абарону сваіх правоў, міліцыя разагнала, а чатырох бацькоў з дапамогаю "маладых патрыётаў-янчэўцаў" арыштавалі. Тая ж доля пагражае Дому пісьменніка — сапраўднаму прытулку беларускай мовы. Навучанне ў ВНУ амаль скрозь рускамоўнае. Вельмі рэдкія навуковыя ўстановы і арганізацыі культуры, дзе можна пачуць беларускую мову. Без падтрымкі дзяржавы вымушана была спыніць выпуск газета "Наша слова" — адзіная газета ў свеце, якая прысвечана роднаму беларускаму слову.

Ва ўрадзе беларускай мовы не чуваць — такую раскошу дазваляюць сабе толькі ў Мінкультуры і Мінадукацыі, ды і тое ўсё радзей. Нашы сучасныя заканадаўчыя органы — Савет Рэспублікі і Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь — зусім чураюцца роднага слова. Усюды дакументацыя вядзецца амаль толькі па-руску. Кіраўнік дзяржавы за тры гады кіравання толькі тры разы і выступіў па-беларуску! Дзе ва ўсім свеце можна знайсці яшчэ такую краіну? Напэўна, адна яна такая — бязроднамоўная пакутная Беларусь! Таму не пачуеце беларускай мовы на вуліцах Мінска ці іншых гарадоў Беларусі. Нават шыльды не маюць беларускай адметнасці — усюды па краіне яны галоўным чынам рускія ці ангельскія. Нядаўна газета "Народная воля" пад рубрыкай "SOS!" надрукавала загад дырэктара Новаполацкай ТЭЦ У.Лебедзева:

"В связи с тем, что большинство работников ТЭЦ не владеет в совершенстве белорусским языком и в соответствии со ст.17 Конституции Республики Беларусь, которая определяет Государственными языками в РБ белорусский и русский, **приказываю**:

1. Всему руководящему составу управления ТЭЦ, начальникам цехов, отделов и служб оперативную и техническую документацию вести только на русском языке.

2. Зам. директору по кадрам внести соответствующие изменения в инструкцию по делопроизводству.

3. Приказ объявить всем работникам ТЭЦ".

Як кажуць, каментарыі залішні.

Зноў паўтаруся: няма мовы — няма нацыі, няма нацыі — няма дзяржавы.

У гэтай трыядзе — мова, нацыя, дзяржава — не меншую ролю ў захаванні нацыі адыгрывае дзяржаўнасць — самастойнасць, незалежнасць краіны. Нядаўна падпісаны дагавор аб Саюзе Беларусі і Расіі і Статут Саюза, прычым гімнам новага Саюза зацверджаны былы гімн СССР. Многія і ў Беларусі, і ў Расіі бачаць у гэтым першы крок да вяртання назад Савецкага Саюза. Але трэба памятаць, што ў жыцці нельга вярнуць тое, што прайшло, гісторыю назад павярнуць нельга. Амаль усе расійскія палітыкі і дзеячы, у тым ліку і прэзідэнт Расіі Б.Ельцын, а таксама і многія беларускія лічаць, што канчатковая мэта гэтага яднання — адзіная дзяржава. І толькі некаторыя беларускія палітыкі спадзяюцца быць у Саюзе і застацца самастойнымі.

У Маскве з нагоды аб'яднання Расіі і Беларусі групай палітыкаў ініцыіруецца рэферэндум. У Беларусі спасылаюцца на тое, што на мінулых рэферэндумах большасць беларускага народа ўжо станоўча выказалася па гэтаму пытанню. Нагадаю, што гэта не зусім так. У самы першы рэферэндум, 1991 года, размова ішла пра захаванне СССР, у другім (май 1995 г.) — толькі аб эканамічнай інтэграцыі з Расіяй і, наадварот, падкрэсліваўся суверэнітэт Беларусі. Тое ж самае трэба сказаць і пра праграму прэзідэнта (тады кандыдата на гэтую пасаду), і пра яго апошнюю канстытуцыю.

Трэба падкрэсліць, што ніхто не супраць дружбы з Расіяй, з яе народамі, і перш-наперш з рускім, ніхто не супраць цесных эканамічных раўнапраўных сувязей з магутнай суседняй дзяржавай, як і з усімі іншымі краінамі. Але той Саюз, аб якім марыць і да якога ідзе большасць сучасных расійскіх і беларускіх палітыкаў, можа прывесці да згубы самастойнай дзяржавы — Беларусі, да яе аншлюсу. Як згуба мовы — гэта згуба нацыі, так і згуба самастойнай дзяржавы — небяспека для існавання беларусаў як своеасаблівай нацыі.

Досыць шырокім колам грамадства Расіі і Беларусі авалодала ідэя аб'яднання славян і праваслаўных. Сталі гаварыць пра аб'яднанне славянскіх дзяржаў (праўда, пры гэтым чамусьці маюць на ўвазе толькі тры дзяржавы, хоць у Еўропе яшчэ каля дзесятка славянскіх краін), пра тое, што ёсць толькі адзін народ — славяне, што не патрэбна іх дзяліць на нейкія больш дробныя нацыі. А куды падзець шматлікія неславянскія і неправаслаўныя народы, якія жывуць у гэтых дзяржавах? Думаю, што большасць рускіх, украінцаў і беларусаў з такім аб'яднаннем у адзін "славянскі народ" і ў адну "славянскую дзяржаву" не пагадзіцца.

(Заканчэнне на 3-яй стар.)

Стоп-кадр

Футбалісты.

Фота Мікалая АМЕЛЬЧАНКІ.

І спецыяльная, і эканамічная

Спецыяльнай эканамічнай зоне "Мінск" будзе нададзены статус функцыянальнай зоны беларускай сталіцы і Мінскай вобласці з падпарадкаваннем Савету міністраў краіны. З гэтым згадзіліся ўдзельнікі нарады, якая адбылася ў Мінзнешэканамсувязей. У ёй прынялі ўдзел кіраўнік знешнеэканамічнага ведамства Міхаіл Марыніч, старшыня Мінскага аблвыканкама Пётр Петух, мэр Мінска Уладзімір Ярмошын, прадстаўнікі камітэта па архітэктуры, горадабудаўніцтву і тэрытарыяльнаму планаванню Мінаблвыканкама і іншыя зацікаўленыя асобы.

Намечаны і межы СЭЗ. Пачынаючы ад адзінаццатага кіламетра па Магілёўскай шашы ў гэту структуру ўвойдуць населеныя пункты Шабаны, Ельніца, Прылессе, завод "Радыян", сумеснае прадпрыемства "Форд Юніян", а таксама раён дзяржаўнага прадпрыемства "Нацыянальны аэрапорт "Мінск".

Падрыхтаваны да ўзгаднення ўсе праекты дакументаў па стварэнню СЭЗ "Мінск".

БелТА.

Крымінал

Артсклад... дома

Унікальны па асартыменту склад боепрыпасаў знайшлі ў Бабруйску супрацоўнікі міліцыі дома ў мясцовага непрацуючага жыхара. У яго канфіскавана 88 патронаў калібру 7,62 мм, 381 патрон калібру 5,45 мм, кулямётная стужка, 2 магазіны да аўтамата АКС, тратылавая шашка і 3,5 кг толу. Як збіраўся распарадзіцца сваім арсеналам уладальнік, высветліць следства.

Сяргей ЦІВАНАЎ, БелТА.

Чыноўнік у Швецыі — прыклад даўгалецця

Калі б ва ўсіх грамадзян Швецыі здароўе было ў такім стане, як у высокапастаўленых чыноўнікаў, выпадкі заўчаснай смерці скараціліся б на 25—30 працэнтаў. Да такой высновы прыйшлі медыкі гэтай скандынаўскай краіны.

Зрэшты, у Швецыі сочаць за здароўем. За апошняе дзесяцігоддзе колькасць тых, хто заўчасна памёр ад сардэчна-сасудзістых захворванняў, зменшылася на 15000 выпадкаў. Тлумачэннем таго служыць адмаўленне многіх ад курэння, наяўнасць эфектыўных медыцынскіх прэпаратаў, высокі ўзровень сардэчна-сасудзістай хірургіі.

Інэса МОІН, БелТА.

Дыпламатычны кур'ер

Пасольства Іспаніі ўстанавіла больш жорсткія правілы выдачы ўязных віз непаўналетнім

Новыя правілы прадастаўлення ўязных віз непаўналетнім дзецям, якія накіроўваюцца на адпачынак і лячэнне ў Іспанію, распаўсюдзіла па каналах МЗС Беларусі пасольства гэтай краіны. Як вынікае з дакумента, уязныя візы ў рамках праграм рэабілітацыі непаўналетніх будуць выдавацца толькі дзецям, якія пацярпелі ад наступстваў аварыі на Чарнобыльскай АЭС пры прадастаўленні адпаведнага медыцынскага заключэння, а таксама дзецям-сіротам, выхаванцам дзіцячых дамоў, дзецям, якія жывуць на тэрыторыі ўзброеных канфліктаў і знаходзяцца ў лагерах для бежанцаў.

Пры гэтым уязныя візы цяпер афармляюцца толькі тым непаўналетнім, якія будуць праходзіць курс лячэння і рэабілітацыі ў лагерах, школах або турысцкіх цэнтрах Іспаніі, а не ў сем'ях прыватных іспанскіх грамадзян. Дакументы, неабходныя для афармлення ўезду ў Іспанію, павінны прадстаўляцца ў консульскі аддзел пасольства Іспаніі ў Маскве не пазней, чым за 21 дзень да плануемай даты перасячэння іспанскай граніцы.

Вадзім МІЛІЦЫН, БелТА.

Электрический стул

Жить в эпоху перемен? Не дождемся!

Александр ФЕДУТА,
специально для "Народной воли"

Старик Конфуций говаривал: "Не приведи Бог жить в эпоху перемен". Если вдуматься, нам не скоро придется осмысливать его сакраментальный совет.

Когда оппозиция, изгнанная за пределы Овального зала Дома правительства — того самого зала, в котором традиционно собирался на свои сессии Верховный Совет Беларуси 13-го созыва, садилась за стол переговоров с представителями президентской стороны, сладкой тройкой в составе гг. Антоновича, Абрамовича & Пашкевича, она на что-то надеялась. На что? На то, что не мытьем, так катаньем победивший президент начнет под влиянием внешних обстоятельств откручивать назад, откажется от овеществленных в результате референдума своих конституционных притязаний и вернет все и всех на свои места. Надежда слабая, если не сказать точнее — бессмысленная. Александр Лукашенко не был бы самим собой, если бы отступился от достигнутого. Он готов пренебречь чьим угодно мнением, если, приняв его, он хоть сколько-нибудь ослабит свою власть. А возвращение Шарецкого, Новикова и Карпенко в Овальный зал в их реальном должностном статусе — для него не просто ослабление власти, а признание собственных поступков государственным переворотом со всеми вытекающими из этого последствиями, главное из которых — *ИМПИЧМЕНТ*. Это не просто стало бы для Лукашенко политическим самоубийством, а гарантированным лишением свободы *рано или поздно*. Ибо — предположим невероятное — даже принятие бесспорно легитимным парламентом всех необходимых с президентской точки зрения поправок к Конституции 1994 года не оправдывает того, что произошло в Беларуси до свершения этой процедуры. И сам Лукашенко это понимает.

Тогда зачем вообще оппозиции эти переговоры? Чтобы доказать самим себе и всему миру, что Лукашенко не способен пойти на компромисс и нормализовать политическую обстановку в стране? Так и они сами, и весь мир, и Лукашенко также это понимают. Лишнее подтверждение не может ничего изменить принципиально. Чтобы проявить наличие доброй воли у самих себя? Но это же абсурд! Добрая воля есть готовность к уступкам, а чем могут поступиться представители Верховного Совета 13-го созыва? Что есть у них за плечами, кроме Конституции 1994 года? И что они — без этой Конституции? Кого они будут представлять в качестве действующих политиков, как только их вынудят предать эту Конституцию? И с этой точки зрения вялотекущие переговоры в присутствии представителей европейских структур является не чем иным, как попыткой договориться, предпринятой двумя глухонемыми, принадлежащими к разным народам и общающимися на разных азбуках жестов.

Аналитики и наблюдатели постоянно муссируют мысль о возможности роспуска палаты представителей имени А.А.Малофеева (читай: В.Н.Коноплева) в качестве взаимоприемлемого для президента, его оппонентов и Европы варианта компромисса. Автор настоящей статьи также отдал дань этому широко распространенному заблуждению. Но, по здравому размышлению, вольно или невольно приходишь к целому ряду вопросов, на которые не находишь закономерного — в случае предстоящего роспуска — ответа. Например, что получает Александр Лукашенко и что получает оппозиция в случае проведения досрочных выборов? А ведь именно этот вопрос является ключевым при анализе ситуации, начиная с времен Древнего Рима: "*Кому выгодно?*" В данном случае — кому выгоднее будет роспуск нижней палаты нашего квазипарламента?

Что получает оппозиция? Возможность нового проникновения во власть, вне которой она — за исключением Белорусского народного фронта — существовать сколько-нибудь активно так и не научилась. Разумеется, при этом теряют свое значение ряд действующих фигур — и в первую очередь Семен Шарецкий как председатель все еще легитимного Президиума Верховного Совета Республики Беларусь 13-го созыва. Это можно было бы сравнить со сдачей ферзя в шахматах, поскольку ясно, что во второй раз Семену Георгиевичу — даже в силу возраста — может не только не удастся возглавить какой-либо властный орган, но даже и быть избранным в него. Вполне вероятно и то, что могут "потерять в весе" и такие политики, как Карпенко, Богданкевич, Гриб. С другой стороны, политическая "молодежь" (Кравченко, Калякин, Лебедько, Пастухов, Домаш, Добровольский, Абрамова, Данейко, возможно — Гончар) получает реальный статус на арене повседневных политических боев. Произойдет неизбежная смена политических поколений. Лукашенко будет грозить опасность получить к следующим президентским выборам (если они когда-нибудь состоятся) реального оппонента, на которого нельзя будет повесить ни ответственность за сыновей, работающих в коммерческих структурах, ни репутацию проигравших (благо, антилукашенковски настроенная часть электората уже решила для себя, кто именно несет основное бремя ответственности за проигрыш в ноябре 1996 года). Согласимся, что с точки зрения политического реализма, некоторая компенсация за потери бойцов есть.

Что же получает в случае досрочных выборов президент? Поддержку Запада? Более чем сомнительно. И ежу понятно, что Запад никогда не смирится с существованием столь одиозного режима, ориентированного отнюдь не на ценности открытого общества. Тем более это понятно Александру Григорьевичу, далеко не самому глупому из белорусских политиков. Легитимизация существующего режима? Но этот режим будет существовать до тех пор, пока его поддерживает хотя бы четверть политически активной части электората (собственно говоря, *электорату*, готовому по призыву *Мозга нации* встать с постели и, скрипя костями и шевеля заржавленными извилинами, идти и отдать ему свои голоса). Утрата же популярности главой режима, который на ней исключительно базируется, автоматически приведет режим к гибели. (Помните, что говорил Иисус апостолу Петру: "На тебе, Петр, аки на камне, воздвигну церковь свою!" Лукашенко в этом отношении — сам себе и Иисус, и Петр.) А популярность Лукашенко не в последнюю очередь связана с его последовательностью и твердостью; проявить слабость — значит, поступиться частью своего имиджа.

Есть и еще одна причина, по которой роспуск нижней палаты парламента несет в себе для Лукашенко больше минусов, нежели плюсов. Чисто технологически досрочные выборы (об этом, кстати, уже проговорился заместитель главы Администрации Иван Пашкевич) можно провести никак не раньше весны: это не референдум, тут машину подольше запускать придется. А ведь никто не сказал, что весна в Беларуси будет легкой. Отношения с Россией, которую Беларусь, как клоп, сосет со времен распада Советского Союза, переживают далеко не лучшие времена — не в последнюю очередь благодаря затеянному самими же белорусскими властями скандалу с ОРТ и арестом Павла Шеремета. Затраты же на ликвидацию последствий всевозможных стихийных бедствий, обрушившихся на страну после избрания президента, а также погашение почему-то упорно не уменьшающейся задолженности за энергоносители вряд ли позволят Александру Григорьевичу накормить свой *электорат* досыта. И в этих условиях легко может выиграть даже эта оппозиция, непоследовательная и слабая, но не сулящая действующему президенту ничего, кроме возможных неприятностей. Гг. же Малофеев и Коноплев достаточно испытаны и совершенно не харизматичны, а потому вынуждены держаться за своего "батяню-комбата", как австралийские сумчатые мишки-коалы за ветви эвкалиптов — всеми четырьмя конечностями, боясь пошевелиться, чтобы не упасть.

Остается Россия. Лишь ее вмешательство могло бы остановить прогрессирующую властную паранойю Беларуси. Но для этого необходимо, чтобы Россия вмешалась реально, ощутимо. А так мы хронически становимся свидетелями то никого ни к чему не обязывающих невнятных намеков на непросохшие межгосударственные поцелуи, то — уже внятных, но как раз с другой стороны — намеков на полную беспомощность носителя высшей политической власти в России, то, наконец, сто двадцать пятого даже не китайского — тайваньского — какого-то предупреждения о необходимости полномасштабного соблюдения прав человека в обеих странах нашего Союза. И это — позиция сверхдержавы?! Пока Лукашенко не сидит в Кремле, он плевать хотел на *эту* Россию, на *такую* Россию! Ему проще отгородиться от нее таможнями и пограничными нарядами, которые с радостью, более того — с нескрываемой гордостью за Отечество выполнят со времен Держиморды известный приказ: "*Тащить и не пущать!*". Об этом, кстати, Александр Григорьевич уже заявил. Не в таких, разумеется, формулировках, но по смыслу совпадает. Останется лишь одно: посшибать с крыш домов спутниковые "тарелки" и наложить на информационные программы российских телеканалов внеочередные выпуски АТН, посвященные, разумеется, вояжам Первого Лица на фронт борьбы с урожаем. И — все! Внутренние, так сказать, *вякалы*, к коим принадлежит и автор данной статьи, имеют узкий круг читателей, ничего в сей жизни не определяющий. *Вякнут* — и тишина! Никакой реакции, кроме ругательной.

Мы напрасно думаем, что невозможно построить маленькую революционную Кубу в центре Европы. Можно. Однажды об этом уже говорил министр иностранных дел Иван Антонович. А что? Ну в самом деле, подумайте! Живет ведь Куба. Любит своего команданте Фиделя-"барбудоса". Наверное, искренне любит. Проводит международные фестивали молодежи и студентов. Растит сахарный тростник и даже любезно позволяет своим гражданам носить трусы цветов государственного флага проклятых США! Чего больше? Где еще мы видели столько свободы, как не на Острове Свободы? Где?!

Переговоры власти и оппозиции закончатся только одним: укреплением власти. Чем больше времени проходит со времени референдума, тем крепче и уверенней сидит на троне Отец Народа. Он уже и России не боится — что ему Европа! Он не хочет ничего менять: так, легкий косметический ремонт. Произведет рокировку вроде "Русакевича на Мясниковича" — и ничего более. Никаких выборов. Линг — премьер, Малофеев — спикер. Не они, так другие, но принципиально главное: *никаких перемен!*

С одной стороны, от этого на душе даже как-то легче становится: не доведется жить в эпоху перемен, чреватую всевозможными неприятностями. А с другой стороны? Все, как в анекдоте: "*Рыгоравіч, як справы? — Не дачакаецеся!*" А хотелось бы дождаться.

Стоп-кадр

Лето.

Фото Е.КОКТЫША.

Школьная "корзинка"

Леша у мамы теперь первоклассник

Итак, свершилось. Ваш малыш идет в первый класс. Кроме естественного родительского беспокойства, как пойдут у него дела в школе, накануне столь важного события вы, наверняка, затревожились и о другом: какая она сегодня, "потребительская корзинка первоклассника"?

Раскошелиться, как ни крути, придется солидно. В полмиллиона белорусских "зайчиков" вряд ли удастся вложиться. Одна только школьная форма тянет сегодня на 280—400 тысяч "зайчиков". Яркий красочный рюкзачок, сшитый специально для первоклашек, тоже недешевый: 331 тысяча 500 рублей. А сколько надо тетрадей, карандашей, цветной бумаги и т.д!

В столичном ГУМе узнаю, что нынче почем.

Математический набор первоклассника — 16 тысяч 400, кассы букв и цифр по 9 тысяч 100 каждая, счетные палочки стоят так же 9100.

Линейку можно приобрести за 2 тысячи 700, если хотите подороже - готовьте 9 тысяч 100. Наборы цветных карандашей тоже отличны в цене. Самый дешевый, китайский, стоит 16 тысяч "зайчиков", самый дорогой — 70.

В 7 тысяч 900 рублей оценен набор цветной бумаги, в 5 тысяч 200 — набор цветного картона. 26 тысяч стоит пластилин, 29 тысяч 900 — набор красок. То, на чем ваше чадо будет рисовать — альбом для рисования, — относительно недорогой — 4 тысячи 400 рублей. На три тысячи дешевле тетради в косую полоску.

Разная мелочь: стирки, точилки, обложки для тетрадей — стоят от 600 рублей до 2 тысяч.

Пожалуй, самое некрасивое и неприглядное из всего разнообразия школьного товара — это пеналы отечественного производства. Правда, и цена на них соответственная: от шести и до восьми с половиной тысяч. Яркие импортные стоят значительно дороже.

В среднем, говорят продавцы главного универмага столицы, "потребительская корзинка" первоклассника в отделе канцтоваров составляет тысяч 200. Отклонения в ту или другую сторону зависят от покупательских возможностей родителей. Времена дефицита и очередей прошли. И 31 августа можно будет купить все необходимое.

Тем не менее подумайте, все ли вы приготовили для своего школяра.

Мария НАРЕЙКО.

Уровень жизни

Японцы живут дольше всех. Европейцы и американцы – долго...

"Едиот ахронот" опубликовала данные, полученные от ACNielsen о продолжительности жизни в разных странах мира. Израиль занимает 11-е место, США — 14-е, Канада — 6-е, Япония — 1-е.

1. Япония — 79,2
2. Швеция — 78,8
3. Швейцария — 78,5
4. Гонконг — 78,5
5. Италия — 78,2
6. Канада — 78,0
7. Франция — 77,9
8. Греция — 77,7
9. Испания — 77,2
10. Австралия — 77,0
11. Израиль — 76,8
12. Германия — 76,6
13. Англия — 76,3
14. США — 75,5
15. Дания — 75,4

Как убедился читатель, продолжительность жизни выше там, где обеспечивается (и каждодневно!) высокий прожиточный минимум населения, где люди имеют высокий уровень заработной платы и такую же покупательскую способность получаемых денег. Мы, белорусы, к сожалению, пока даже не можем и мечтать о том, чтобы приблизиться, скажем, к тем же японцам.

Абеліскі ад сына франтавіка

Два новыя чырваназорныя абеліскі з'явіліся на магілах савецкіх воінаў у крычаўскім, былым прыфрантавым лесе. Гэтыя помнікі салдацкай славы вырабіў і ўстанавіў са сваімі таварышамі на свае кроўна заробленыя грошы мінчанін, выпрабавальнік беларускіх грузавікоў Аляксандр Зямлянскі.

Тут, пад Крычавам, за ракой Сож у 1941 годзе праходзіла лінія абароны нашых войскаў. Воіны 6-ай, 132-ой, 137-ай стралковых дывізій, спецыяльна сфарміраванага Ленінградскага камуністычнага батальёна, 4-га паветрана-дэсантнага корпуса каля месяца вялі кровапралітныя абарончыя баі, стрымліваючы націск ворага, які рваўся на Маскву. Асобныя групы насмерць стаялі ўжо ў поўным акружэнні. На месцы бітваў навечна засталіся тысячы байцоў і камандзіраў. Не на ўсіх пахаваннях ёсць помнікі.

Гэтыя святыя мясціны з дзяцінства знаёмыя Аляксандру Зямлянскаму, сыну былога франтавіка Віктара Паўлавіча, які і цяпер жыве ў Крычаве. У школьныя гады хлапец быў актывістам мясцовага краязнаўчага музея, не раз хадзіў у пошукавыя паходы разам з яго былым дырэктарам Міхаілам Мельнікавым, дапамагаў выяўляць імёны загінуўшых воінаў і партызан у Прысожскім краі. Пачуццё патрыёта-краязнаўцы ў яго засталося на ўсё жыццё. Таму і зрабіў ён ад сябе і сваіх таварышаў гэтыя помнікі-абеліскі, якія ўстаноўлены на знойдзеных ім жа магілах абаронцаў Радзімы.

Мікалай НАЗАРОВІЧ, БелТА.

Ну и ну!

"Ваше Императорское Величество! На протяжении XVIII и XIX веков Россия провела в войнах 128 лет..."

В свое время военный министр императорской России 1898—1904 гг. А.Н.Куропаткин, он же в русско-японскую войну командующий войсками в Маньчжурии, в первую мировую войну командующий армией и Северным фронтом (в 1916 г.), он же в 1916—1917 гг. туркестанский генерал-губернатор, руководивший подавлением Среднеазиатского восстания, он же автор военно-исторических и военно-географических работ... преподнес вдруг царю Николаю II меморандум (буквально это латинское слово трактуется как "то, о чем следует помнить"). Видимо, А.Куропаткин был поражен обобщенными им фактами и счел нужным поставить в известность об этом своего императора, дабы тот придерживался в дальнейшем жесткой государственной политики.

"Ваше Императорское Величество! На протяжении XVIII и XIX веков Россия провела в войнах 128 лет и только 72 года были мирные. Из 128 лет войны только пять припадают на оборонительные войны, все остальные — это захватнические походы. Чтобы Императорское Величество имело определенное представление, начну хронологично.

XVIII век для России знаменуется рядом военных заданий (планов):

1. На Северном Западе длятся начатые царями Иваном III и Иваном IV войны с целью отвоевать у Швеции балтийское побережье.

2. На Западе продолжать борьбу царя Алексея Михайловича с целью захватить у Речи Посполитой Беларусь и Украину.

3. На Юге идти путем, который определили князья Святослав и Олег, чтобы протяженность границ доходила аж до Черного моря. Разъединить Турцию и готовить почву для дальнейших ударов.

4. На Южном Востоке вести впредь военные меры Федора Ивановича и Бориса Годунова, превратить Каспийское море во внутреннее море империи и твердою ногою стать на хребте Кавказа.

5. В Азии расширить границы в двух направлениях — это Туркестан и побережье Тихого океана.

Для осуществления этих стратегических планов Россия в XVIII веке провела 19 войн: Северная война (1700—1721 гг.), Прусский поход (1711 г.), отправка войск на Хиву (1717 г.), Низовье (1722—1724 гг.), война с Персией (172:—1733 гг.), война с Речью Посполитой (1733—1734 гг.), поход на Рейн (1735 г.), война с Турцией (1735—1739 гг.), военная кампания против Швеции (1741—1748 гг.), отправка князя Репнина на Рейн (1748 г.), война с Пруссией (1756—1762 гг.), война с Речью Посполитой (1769—1772 гг.), война с Турцией (1769—1774 и 1787—1791 гг.), война со Швецией (1788—1790 гг.), война с Речью Посполитой (1794 г.), война с Персией (1796 г.), война с Францией (1798—1799 гг.). К этому необходимо добавить внутренние войны — восстания — Астраханское (170:—1706 гг.), Башкирское (1707—1709 гг.), Булавина (1707—1708 гг.), Пугачева (1773—1774 гг.).

Из 19 войн и походов с захватническими целями велось 17 войн, и только две войны можно признать оборонительными. Защите (обороне) было посвящено 2 года и 5 месяцев, агрессии — 66 лет и 1 месяц. На Российской территории огонь войны бушевал три с половиной года, а 65 лет вооруженных кампаний были перенесены на территорию противника.

В XIX веке Россия вела 15 войн внешних и 3 внутренние. Внешние войны продолжались более 67 лет. На мирное время припадает 32 года и 9 месяцев. Из 67 лет непрерывных боев оборонительные войны длились 2 года и 1 месяц. Остальные — 121 военная операция — разыгрались вне границ империи.

За 200 лет войн Россия, которая в начале XVIII века имела всего 12 млн. населения, превратилась в державу, которая в 1900 году насчитывала 132 млн. человек".

Полагаю, что убедительнее тогдашнего генерала от инфантерии Алексея Куропаткина вряд ли кто мог изложить так непричесанно суть исторического пути Российской империи.

Вот уж воистину: вся история состоит из войн...

Александр ШУСТОВСКИЙ. Борисов.

Дайджест

Зачем было разводиться, чтобы тут же опять выходить замуж?

Принцесса Диана не собирается замуж, сообщает журнал "Спектэйтор". Она слишком долго прожила в браке без любви и долго разводилась, чтобы тут же выходить замуж снова, пишет журнал. Слухи о возможном браке принцессы появились после того, как итальянский репортер сфотографировал ее вместе с лондонским кинопродюсером Доди Файедом. Кроме того, по некоторым данным, Файед, один из богатейших людей Британии, купил в Калифорнии дом стоимостью 6 миллионов фунтов стерлингов.

Что дороже — миллиарды долларов или жизнь миллионов людей?

Семь ядерных реакторов, расположенных в канадской провинции Онтарио неподалеку от американской границы, будут остановлены в ближайшее время, сообщает "Ассошиэйтед Пресс". Остановка реакторов вызвана тем, что независимые эксперты обнаружили на этих атомных электростанциях "большие проблемы". Доклад экспертов подтвердила проверка, проведенная по просьбе правительства Канады. Остановка реакторов будет стоить правительству несколько миллиардов долларов. В свою очередь энергетические службы будут вынуждены перейти на использование ископаемого топлива, что приведет к загрязнению окружающей среды.

Продолжение санкций приведет к "взрыву"...

Израильские власти сняли запрет на передвижение палестинцев между Рамаллахом и Хевроном — крупнейшими городами Западного берега реки Иордан, сообщает "Ассошиэйтед Пресс". На этот шаг израильтяне пошли под давлением специального представителя госсекретаря США Денниса Росса, который находится в регионе уже 4 дня с целью убедить противоборствующие стороны возобновить мирный процесс. Тем не менее палестинцы по-прежнему не имеют права въезжать на территорию Израиля из сектора Газа и Западного берега. Лидер Палестинской автономии Ясир Арафат назвал решение израильских властей недостаточным и подчеркнул, что продолжение санкций приведет к "взрыву". Напомним, что блокада сектора Газа и Западного берега была введена 30 июля после серии терактов в Иерусалиме, когда погибло 16 человек и более 170 было ранено.

Хочешь использовать труд нелегальных иммигрантов — плати 2 миллиона долларов

Компания "Паппас Партнерс" из Хьюстона выплатит 2 миллиона долларов за использование труда нелегальных иммигрантов, сообщает "Вашингтон Пост". По данным газеты, этот штраф за нарушение иммиграционного законодательства будет самым крупным в американской истории. До этого крупнейшим считался штраф в размере 1 миллиона долларов, который заплатила нью-йоркская компания по уборке улиц. "Паппас Партнерс" владеет 54 ресторанами в Техасе, Джорджии и Иллинойсе. Правительственных агентов особенно поразил не сам факт использования труда нелегальных иммигрантов, а то, что компания сама предоставляла им фальшивые документы и прятала во время облав. Так, один из них был обнаружен полицией в холодильнике.

В стране Ближнего Востока тяжело доводится христианам

Корреспондент американской газеты "Лос-Анджелес Таймс" размышляет о судьбе христиан, проживающих в странах Ближнего Востока. Права человека на Ближнем Востоке, как считает автор статьи, далеки от идеала. И больше других это ощущают христиане. По его мнению, отношение к христианам в этом регионе носит ярко выраженный враждебный характер. Попытки ряда аналитиков связать ситуацию на Ближнем Востоке с проблемой расовой дискриминации абсурдны, считает журналист. В регионе, где число мусульман в несколько десятков раз превышает число христиан, дискриминация последних носит исключительно религиозный характер, пишет газета. Особенно четко дискриминация ощущается сейчас, в период многочисленных попыток урегулирования арабо-израильского конфликта. И, как считает автор статьи, враждебное отношение мусульман к христианам уже дает свои плоды. Уровень рождаемости христианских детей в странах Ближнего Востока резко сокращается, и все больше христиан покидает регион.

У дочерей глав государств будет своя ассоциация

Дочь президента Франции Жака Ширака Клод намерена открыть ассоциацию дочерей глав государств, сообщает британская "Санди Таймс". Как известно, она принимала активное участие в предвыборной кампании своего отца на пост президента Франции. Это, по мнению автора статьи, вызвало к Клод огромный интерес со стороны дочерей президентов других государств, например, Татьяны Дьяченко. Победой на президентских выборах летом 96-го Борис Ельцин во многом обязан своей дочери Татьяне, пишет газета. По мнению автора статьи, Татьяна до мельчайших подробностей скопировала поведение Клод Ширак во время выборов президента Франции. В заключение газета отмечает, что инициатором создания ассоциации глав государств стала дочь президента Казахстана Нурсултана Назарбаева и давняя поклонница Клод Дарига.

Подготовила Светлана РОСТОВА.

Стоп-кадр

Музей Ватикана.

Фото Н. АМЕЛЬЧЕНКО.

Актеры боятся изображать Клинтона в постели

Скандальные истории о любовных похождениях нынешнего американского президента Билла Клинтона, в бытность его губернатором штата Арканзас, в ближайшее время станут достоянием широкой публики. По кабинетам Голливуда гуляет сценарий фильма, основанный на пикантных разоблачениях, сделанных репортерами Си-Би-Эс во время избирательной кампании Клинтона в 1992 году. Его основой стали откровения, которые вошли в недавно вышедшую книгу, уже успевшую принести издателю 4 миллиона долларов прибыли. Ее автор, который по понятным причинам предпочел остаться неизвестным, в подробностях рассказывает о любовных связях 42-го президента США. Причиной, по которой фильм пока не запущен в производство, стало нежелание актеров сниматься в главных ролях. Звезды первой величины, среди которых Майкл Дуглас и Гаррисон Форд, сразу и категорически отвергли предложение изобразить Клинтона как мужчину и самца, а не как политика и джентльмена. Похоже, что из известных актеров на участие в фильме дал согласие пока только один Джон Траволта. Первую леди страны будет играть Эмма Томпсон. Кинокомпания "Юниверсал Студиос" рассчитывает заработать "крутые бабки".

И.БУККЕР.

Такие люди, и без охраны

Правительство Египта, опираясь на стародавний и полузабытый закон, решило ликвидировать в стране службу телохранителей. Министерство внутренних дел объявило, что любой египтянин, пользующийся услугами телохранителей, будет привлекаться отныне к судебной ответственности, сами охранники, задержанные в ходе драки, предстанут перед военным трибуналом по законам, обычно применяемым к террористам. К этим жестким мерам власти решили прибегнуть из-за того, что хозяева телохранителей, прежде всего из мира бизнеса, все чаще используют их для сведения счетов с конкурентами и разрешения деловых споров. В ходе двухнедельной операции по обузданию деятельности телохранителей полиция задержала более 13 тысяч подозреваемых в насилиях и конфисковала огромное количество холодного оружия и две тысячи пистолетов. Частным службам безопасности, которые предоставляют свой персонал для охраны предприятий, предложено внимательно следить за тем, чтобы их люди не использовались как телохранители. Фирмы, нарушающие это распоряжение, будут лишаться лицензии на свою деятельность.

Ассошиэйтед Пресс.

Духоўны скарб

Няма мовы – няма нацыі, няма нацыі – няма дзяржавы

Праблемы захавання беларускай прысутнасці ў свеце

(Заканчэнне. Пачатак на 1-ай і 2-ой стар.)

Па-за межамі Беларусі пражывае больш за 3,5 млн. беларусаў. Амаль трэць беларускай нацыі рассеяна па свеце — гэта з усёй вастрынёй ставіць праблему кансалідацыі беларусаў як нацыянальнага і культурнага цэлага, як важнага фактару ўмацавання дзяржаўнасці, выхаду з усеабдымнага крызісу. Адметнасцю беларускай дыяспары з'яўляецца тое, што ва ўсе часы яна фармавалася галоўным чынам шляхам вымушанага, прымусовага ці добраахвотна-прымусовага адтоку насельніцтва ў выніку войнаў, нацыянальна-вызваленчых паўстанняў, нацыянальнага і рэлігійнага ўціску, масавых рэпрэсій, асваення цалінных зямель, вярбовак на новабудоўлі і іншага. Гэта сталася трагедыяй для народа, бо амаль з кожнага пакалення беларусаў за апошнія два стагоддзі найбольш ініцыятыўныя, адукаваныя, свядомыя асобы, патрыёты Бацькаўшчыны сталі выгнаннікамі са сваёй зямлі. Гэтыя нашыя страты на пакутлівым гістарычным шляху моцна аслабілі генафонд нацыі. Нямала суродзічаў, для якіх Айчына стала мачыхай, свае таленты, розум, працавітасць аддалі і аддаюць на карысць іншых народаў, сталі іх гонарам і славай. Сёння беларусы рассеяны па розных кантынентах. Найбольш сканцэнтраваны яны ў суседніх дзяржавах, пры гэтым на памежных цяпер тэрыторыях з Рэспублікай Беларусь жывуць на сваіх спрадвечных землях. Яшчэ гадоў 10—15 таму лічылася, што ў Польшчы, галоўным чынам на сваіх этнічных землях на Беласточчыне, пражывае каля 400 тыс. беларусаў, зараз даюць лічбу 250 тыс. Няўжо так шыбка ідзе змяншэнне іх ліку? На этнічнабеларускіх землях Расіі — таксама каля 400 тыс. беларусаў. На цяперашні час на постсавецкай прасторы сканцэнтравана пераважная большасць усіх замежных беларусаў: у Расіі — іх больш за 1 млн. 100 тыс., Украіне — больш за 400 тыс., Казахстане — 170 тыс., Латвіі — больш за 100 тыс., Літве — 60 тыс., Эстоніі — 25 тыс. і г.д. Пасля распаду СССР вызначылася тэндэнцыя вяртання суродзічаў на Бацькаўшчыну, хоць потым выразна праявілася і запавольванне гэтага працэсу, што выклікана пагаршэннем сацыяльна-эканамічнага становішча, цяжкасцю ўладкавання на Бацькаўшчыне, бо рэпатрыяцыі суродзічаў дзяржава аказвае вельмі слабую падтрымку. У 1992—1994 гадах Беларусь прыняла з новых незалежных дзяржаў 281 тыс. чалавек, з іх амаль 150 тыс. беларусаў.

Сталыя асяродкі суродзічаў з часоў другой сусветнай вайны ёсць у Англіі, Бельгіі, Францыі, сотні тысяч — у ЗША, Канадзе, Аргенціне, Бразіліі, Аўстраліі.

Найбольш кампактныя нацыянальныя асяродкі сталі тут астраўкамі беларускай прысутнасці, апірышчам у захаванні народных традыцый, мовы, гісторыі, памнажэнні набыткаў беларускай культуры. Менавіта эміграцыя доўгія гады захоўвала ідэю дзяржаўнасці, незалежнасці Беларусі, гістарычныя нацыянальныя сімвалы. Высілкамі, працамі, талентам і самаахвярнасцю многіх беларускіх патрыётаў у замежжы існуюць грамадскія, палітычныя, асветна-культурныя, навуковыя, рэлігійныя арганізацыі, мастацкія суполкі, нацыянальны друк і асвета, пабудаваны храмы, культурныя цэнтры, створаны бібліятэкі беларускай літаратуры і музеі, архівы, дзейнічаюць хоры, мастацкія калектывы. Яны сталі духоўнай асновай нацыянальнага самавызначэння, садзейнічаюць захаванню і перадачы нашчадкам традыцый свайго народа, яго мовы, культуры, гісторыі, выяўленню сваёй самабытнасці.

Грамадскасцю Беларусі асэнсоўваецца творчая, навуковая спадчына беларускага замежжа, якая ўжо стала адным з фактараў нацыянальнага адраджэння ў самой Беларусі. Апублікаваны навуковыя і літаратурныя творы суайчыннікаў, арганізаваны іх мастацкія выставы, адбыліся дзве міжнародныя канферэнцыі "Культура беларускага замежжа".

Неардынарная з'ява — існаванне ў замежжы беларускай нацыянальнай царквы. Цяпер у ЗША, Канадзе, Вялікабрытаніі, Аўстраліі дзейнічаюць больш за 20 прыходаў Беларускай аўтакефальнай праваслаўнай царквы, беларускія прыходы юрысдыкцыі канстанцінопальскага патрыярхата, беларускія каталіцкія (уніяцкія) місіі ў Лондане, Парыжы і парафія ў Чыкага. Царкоўна-рэлігійнае жыццё на нацыянальнай аснове складваецца і на постсавецкім абшары.

Сучасная сітуацыя ў беларускім далёкім замежжы характарызуецца, на жаль, затуханнем беларускага жыцця. Адыходзіць пакаленне выгнаннікаў, эмігрантаў пасля другой сусветнай вайны. Заходняя дыяспара слаба падрыхтавалася да прыезду новай, сённяшняй эміграцыі з Беларусі, аказання ёй падтрымкі, стварэння адпаведных фондаў. Дэнацыяналізаваныя новыя перасяленцы, як правіла, слаба ўключаюцца ў нацыянальна арыентаваныя беларускія асяродкі пасляваеннай эміграцыі.

Другая тэндэнцыя жыцця дыяспары — працягваецца самавызначэнне беларусаў, іх арганізацыйнае аб'яднанне на постсавецкім абшары. У 90-ых гадах ужо некалькі дзесяткаў беларускіх таварыстваў, згуртаванняў, цэнтраў праводзяць культурна-асветніцкую, грамадскую дзейнасць у Расіі, Украіне, Малдове, Літве, Латвіі, Эстоніі, Казахстане, Кыргізстане, Узбекістане. Некаторыя з іх ужо маюць свае памяшканні, друкаваныя органы, першыя беларускія школкі. Цяжкасці ў захаванні і пашырэнні беларускай прысутнасці па-за Беларуссю вынікаюць з індыферэнтнасці значнай часткі суродзічаў, вялікай іх асіміляцыі і тым больш іх нашчадкаў. Замежныя суайчыннікі раз'яднаны па ідэалагічных, палітычных матывах, адносінах да незалежнасці Беларусі. На гэтай падставе адсутнічае паразуменне паміж беларускімі суполкамі. Нават колькасна вялікія і кампактныя беларускія асяродкі ў Маскве (75 тыс.), Санкт-Пецярбургу (90 тыс.), багатыя на інтэлектуальныя сілы, не маюць нацыянальных школ, свайго друку.

На постсавецкай прасторы пашырэнню нацыянальна-культурнай дзейнасці замінае бядотны эканамічны стан суайчыннікаў. Слабая матэрыяльная база нацыянальнай, грамадскай, культурна-асветніцкай і іншай дзейнасці вынікае з вельмі сціплай у большасці краін падтрымкі мясцовай улады, занядбайнасці гэтай справы з боку Беларусі, слабага падключэння да фінансавання дзейнасці нацыянальных суполак прадпрымальнікаў, бізнесменаў беларускага паходжання.

Самай жа галоўнай праблемай існавання і ўстойлівасці беларускай дыяспары, захавання яе як часткі народа з'яўляецца зноў жа стан дзяржаўнасці, пагроза знікнення з карты свету незалежнай Беларусі, стаўленне кіраўнічых органаў Беларусі да замежных суайчыннікаў, у прыватнасці да нацыянальных арганізацый, якія выказваюцца за незалежную, дэмакратычную Беларусь. Абавязак дзяржавы — надаць пэўныя правы для захавання інтарэсаў эмігрантаў у краіне іх гістарычнай Айчыны. Беларусь жа не мае закона аб абароне іх правоў. Для суродзічаў на постсавецкай прасторы набыццё ці вяртанне беларускага грамадзянства звязана са значнымі складанасцямі, прасцей набыць расійскае, што і робяць нямала суродзічаў у новых незалежных дзяржавах, парываючы сувязь з уласным этнасам. У Беларусі на дзяржаўным узроўні была ў 1993 г. прынята грунтоўная праграма "Беларусы ў свеце", але яна слаба выконваецца. Патрэбны дзяржаўна-грамадскі фонд "Культура беларускага замежжа". Беларускія прадстаўніцтвы за мяжою ў большасці сваёй не сталі каталізатарамі нацыянальна-культурнага жыцця, апорай для дыяспары. Асобна трэба сказаць пра абавязак на дзяржаўным узроўні паруліцца аб адраджэнні нацыянальна-культурнага жыцця на спрадвечных этнічных беларускіх землях, якія аказаліся адарванымі ад метраполіі Беларусі.

Патрэбны больш грунтоўная юрыдычная база і рэальныя механізмы для ажыццяўлення правоў і законных інтарэсаў замежных суайчыннікаў. Іх правы не забяспечаны ў адносінах да набыцця тут маёмасці, большага спрыяння ў галіне прадпрымальніцтва, бізнесу. Практычна не выкарыстоўваюцца ні патэнцыял дыяспары ў сферы эканомікі, ні яе дзелавыя, палітычныя, культурныя і іншыя сувязі ў краінах пасялення.

Падвядзём цяпер некаторыя вынікі адносна прысутнасці беларускай нацыі ў свеце.

1. Беларускі этнас, беларуская дзяржава і беларуская культура прысутнічаюць у свеце на працягу тысячагоддзя. Падзел адзінага гістарычнага працэсу беларускага народа на этнічны бездзяржаўны і нацыянальна-дзяржаўны этапы — тэарэтычная памылка альбо банальнае антыбеларускае палітыканства. Наяўнасць розных этнонімаў (крывічы, дрыгавічы, рускія, ліцвіны) і палітонімаў (Полацкае княства, Вялікае Княства Літоўскае, Беларусь і інш.) не адмаўляе цэласнасці народа і нацыі ў іх гістарычным аспекце. У гэтым плане Беларусь прысутнічала ў гісторыі як тыповая еўрапейская нацыя, якая на некалькі стагоддзяў стала ахвярай каланіяльнай і псеўдакультурнай экспансіі.

2. Такой жа тэарэтычнай памылкай альбо палітычнай фальсіфікацыяй з'яўляецца абывацельская антыбеларуская канцэпцыя, паводле якой беларуская нацыя да канца XX ст. не сфармавалася, не мела сваёй дзяржаўнасці і трывалай культурнай традыцыі. У тэарэтычным плане гэта фальшывая выснова ёсць вынік блытаніны паняццяў і гістарычных працэсаў; шматлікія дэфармацыі, гвалтоўныя разбурэнні беларускіх нацыянальных структураў, урэшце этнацыд і масавы генацыд ігнаруюцца, выдаюцца за няздольнасць беларускага этнасу сфармавацца ў дзяржаўную суверэнную нацыю.

3. Гістарычны вопыт засведчыў, што беларуская нацыя здольная адраджацца для новага жыцця нават пасля генацыду, татальнай дэнацыяналізацыі і страты дзяржаўнасці.

4. Сёння нацыянальнае адраджэнне Беларусі і беларускага народа, захаванне і развіццё беларускай мовы і ўсёй нацыянальнай культуры, сама прысутнасць беларусаў у свеце магчымы толькі пры ўмове дзяржаўнай незалежнасці, нацыянальным суверэнітэце, доўгатэрміновым дзяржаўным патранараванні ўсіх нацыянальна-адраджэнцкіх працэсаў, пратэкцыянізму ў адносінах да беларускай мовы, развіцця нацыянальных сацыякультурных інфраструктураў на Бацькаўшчыне і ў рэгіёнах беларускай дыяспары. Такая палітыка не азначала б нацыянальнага ізаляцыянізму, наадварот, яна стварыла б аптымальныя ўмовы для эканамічнага, палітычнага і культурнага супрацоўніцтва ў рэгіянальным цэнтральна-ўсходнееўрапейскім рэгіёне і ў сусветным маштабе. Палітыка, накіраваная на ўваход Беларусі ў склад Расійскай Федэрацыі, азначае поўную дэнацыяналізацыю беларусаў на Бацькаўшчыне і ў расійскім расцярушванні, страту беларускай нацыі і самабытнай беларускай культуры.

5. Агульным клопатам беларускай сусветнай грамады ў дачыненні да беларусаў замежжа з'яўляецца: захаванне нацыянальнай спадчыны; неабходнасць паруліцца аб праблеме адраджэння беларускасці там, дзе паскорыліся асіміляцыйныя працэсы ці зусім заглохла нацыянальная справа; дабівацца ад урадаў ЗША, Канады квоты на ўезд беларусаў; наладзіць працу па далучэнню новых эмігрантаў да беларускай справы.

6. Такім чынам, прысутнасць беларусаў, іх нацыянальнай культуры залежыць у першую чаргу ад нацыянальнай свядомасці беларусаў у Беларусі, у расійскім і еўраамерыканскім расцярушванні. І не ў меншай ступені — ад гуманнай нацыянальнай палітыкі расійскай і сусветнай дзяржаўнай супольнасці. Яны павінны садзейнічаць захаванню і нацыянальнаму адраджэнню Беларусі дзеля сусветнай культуры. Урэшце хоць бы для таго, каб не стварыць у цэнтры Еўропы зону татальных нацыянальных канфліктаў. Няхай жывуць беларусы ў свеце, жыве і цудоўная мова, жыве незалежная Беларусь!

Эстония строит планы европейской жизни

После вступления в Европейский Союз Эстонии придется отказаться от договоров о свободной торговле с Латвией и Литвой, но ожидается, что это не скажется на балтийском рынке.

Директор отдела по экономическим связям министерства иностранных дел Эстонии Алар Стрейманн говорит, что вступление страны в ЕС автоматически влечет за собой разрыв всех ранее заключенных договоров о свободной торговле.

"Торговая политика Европейского Союза едина для его членов и предусматривает общие для всех тарифы и ограничения", — говорит А.Стрейманн.

По его словам, в результате вступления Эстонии в ЕС ее торговые связи с Латвией и Литвой лишь укрепятся, поскольку возрастут масштабы инвестиций и потоков товаров в балтийском регионе. "Эстонские фирмы уже сейчас делают вложения в экономику Литвы и Латвии, — отмечает он. И подчеркивает: — Эстония надеется, что наши экономические отношения с Латвией и Литвой не ухудшатся".

Министр иностранных дел Эстонии Тоом-Хендрик Илвес заявил, что его страна рассчитывает завершить переговоры о вступлении в ЕС в течение года. Он полагает, что приглашение принять участие в переговорах поступит в декабре, а сами переговоры будут развернуты в начале следующего года.

БНС.

Слышали?

Генерал Руцкой отбил свою новую избранницу у лейтенанта?

Пятидесятилетний юбилей курский губернатор, возможно, встретит с новой женой

Весь Курск в ожидании знаменательного юбилея — 50-летия несравненного генерал-губернатора. Уже сейчас говорят, местная знать записывается в очередь, чтобы "приложиться к ручке" их превосходительства. А для "увековечения" светлого образа борца за счастье курян будет издан специальный фотоальбом стоимостью 310 миллионов рублей. Разумеется, за счет налогоплательщиков.

Но главное, что весь город с упоением обсуждает накануне губернаторского юбилея, будет ли в фотоальбоме красоваться прежняя спутница жизни Александра Владимировича или он встретит значительную веху в своей жизни с новой женой.

Об очередной женитьбе губернатора в Курской губернии судачат давно. Дело дошло до того, что на одном совещании Александр Владимирович сам вынес на обсуждение вопрос о своей личной жизни — дескать, обо мне тут такое болтают, что стыдно даже произносить... После этого куряне окончательно поняли, что все разговоры о новой избраннице губернатора отнюдь не досужие домыслы. В Курске уже убедились, что нет лучшего информатора о Руцком, чем он сам. Конечно же, преданная генералу пресс-служба каждый раз всячески опровергала сообщения о грядущих переменах в личной жизни хозяина области.

Даже когда Руцкой отбыл в нынешнем июле в солнечную Испанию вместе со своей новой избранницей, в областной администрации держались, как партизаны на допросе: это деловой визит... Может быть, и так. Правда, корреспонденты "КП" в самой Испании никаких официальных сообщений о деловых переговорах курского губернатора не обнаружили. Может, коллеги просто плохо искали или не те газеты читали?

Вернувшись на родину, посвежевший генерал-губернатор, обзаведшийся новой крутой прической "ежик", похоже, решил все-таки покончить с "великой тайной". И уже смело разъезжает по городу с молодой подругой. А в кулуарах областной администрации открыто говорят о предстоящей свадьбе.

Все в принципе шло к тому. Людмила Руцкая так и не переехала к мужу после избрания его курским губернатором. Ни сразу, ни спустя полгода. Видимо, и не собиралась.

Неизвестно, кто будет поздравлять Руцкого с юбилеем, а из тюрьмы мужа встретила все-таки любящая жена Людмила...

Сам Александр Руцкой при встрече в начале этого года так объяснил причину своего одиночного появления в Курске: мол, дети уже выросли, у нас с женой у каждого свое дело, поэтому не стоит ничему удивляться...

Новую пассию губернатора зовут Ириной. Если генерал не передумает, то она станет его третьей женой. Где работает — большой секрет. По одним данным — секретаршей в областной администрации, по другим — якобы в пресловутой "Державе". Зато удалось выяснить, что она родом из небольшого курского городка Рыльска. Ее отец — заместитель главы районной администрации. И давно знаком с Руцким. Будучи вице-президентом, Александр Владимирович приезжал в Рыльск вместе с каким-то английским лордом, обещавшим поднять местное село. И будто бы заходил на чай к отцу Ирины, который в то время трудился в фонде "Возрождение". Кто знает, может быть, именно тогда Александр Владимирович и положил глаз на дочь своего соратника. Отец Ирины был также доверенным лицом Руцкого на губернаторских выборах. Теперь Рыльск стал главным маршрутом в поездках генерал-губернатора по области. Сюда уже строят хорошую дорогу. А расположенный здесь в бывшем имении князей Барятинских некогда цековский санаторий "Марьино", как рассказывают местные жители, стал для генерал-губернатора любимым местом отдыха. То, что все это неспроста, рыльчане уже подметили.

Где-то с месяц назад у отца Ирины после дня рождения появилась иномарка. Видимо, на скромную чиновничью зарплату. Местные жители рассказывают, что Ирина уже развелась со своим нынешним мужем-лейтенантом. Маленькая дочка пока живет у бабушки с дедушкой. Один из рыльских чиновников даже поделился таким откровением: мол, мы через Ирину пытаемся выбить деньги для нищего районного бюджета...

А на днях в Курске торжественно открылась выставка нового местного художника. Оказалось, это не кто иной, как зам. главы администрации Рыльского района, отец избранницы губернатора. Рассказывают, что он давно ничего не выставлял. И вдруг такое вот вдохновение...

Кстати, когда корреспонденты попытались связаться с нынешней женой Руцкого Людмилой, то были несколько озадачены. Дома ответили, что здесь такая больше не живет, а на работе пояснили, что Людмила Руцкая у Юдашкина больше не работает.

Похоже, в 50 лет бывший летчик готов покорить новую высоту...

Николай ЕФИМОВИЧ.
("КП".)

Государственная кухня от Никиты Хрущева

На минувшей неделе в книжных магазинах Москвы появились "Воспоминания" Никиты Хрущева ("Вагриус"), написанные почти тридцать лет назад и изданные только сейчас. Никита Хрущев, один из самых интересных людей столетия, — фигура трагическая. Вместо заслуженной героической славы он получил стойкую репутацию шута. Тем не менее его "Воспоминания" не только позволяют убедиться, что этот человек был далек от комедии, но и показывают, что впечатление простонародного простодушия и недалекости Хрущева ложно. "Воспоминания" Хрущева — почти что учебник для президентов. "МК" встретился с Сергеем Никитичем Хрущевым, чтобы узнать подробности, не вошедшие в книгу.

— Во времена от Брежнева до Горбачева при одном намеке на "Воспоминания" телефон начинал щелкать знакомым образом. Забавно, что редактирование папиных воспоминаний я закончил как раз за неделю до ГКЧП. До этого мы все экземпляры прятали в разных местах, а тут я свез их все на дачу, сидел, разбирал. И вот когда утром девятнадцатого встал, послушал телевизор, то понял: теперь-то они это у меня точно отнимут! Но все обошлось. Это вот при советской власти было, а потом то денег на издание нет, то меня в России нет. На самом деле таких книг, как эта, должно быть пять.

— А насколько "Воспоминания" соответствуют действительности?

— Каждый человек говорит о себе и дает свою картину. Но, как мне сказали американцы — у меня приятель пишет биографию Хрущева и работает одновременно по рассекречиванию архивов, — все, что в тексте Хрущева вызывало сомнения, получило подтверждение в архивах.

— Как вы считаете, он действительно верил в то, что он делал и, главное, говорил?

— А вы можете что-нибудь делать по-настоящему, если в это не верите? Он верил, конечно. И я верил, и все верили. Не верьте тем, кто говорит, что они не верили. Может быть, кроме Солженицына только.

— То есть он с одинаковой верой плясал гопак перед Сталиным (не знаю, насколько это мифологический факт), а потом выносил его из Мавзолея?

— Мы сами создаем анекдоты и истории. Я вот как-то не очень уверен, что он плясал гопак перед Сталиным, потому что он вообще не умел танцевать.

— Значит, все-таки мифология...

— Думаю, что нет. Отец рассказывал, что, когда они сидели ночами у Сталина, иногда устраивали танцы. Он говорил: "У нас главный танцор был Микоян". Поэтому я не думаю, что это было так примитивно: "Пляши". А просто, подвыпивши, они все там плясали: Берия с Микояном лезгинку пляшет, Сталин в ладоши хлопает. У меня картина этих танцев совсем иная, чем нынешняя — издевательская. Я вот тоже не умею танцевать, но когда друзья тащат, то, упираясь, начинаю двигать ногами.

— А дома он обсуждал когда-нибудь свои планы или политические события?

— Нет. Это была работа, которая оставалась на работе. Все было очень строго разделено. Домашней политики никогда не было. Это было только частью его жизни. Дома он обсуждал — не с нами, а с теми, кто приходил, — мартеновские конвекторы, как что-то строить, как быть с урожаем. Такие разговоры были непрерывны, но никакой политики. Это было не то чтобы запрещено, но не принято. Он считал, что дом — это дом, а дети и жена совсем не члены правительства, которые должны этим заниматься.

— А как соединить его конфликт с интеллигенцией и то, что в то же время отдельных ее представителей он собирал у себя на даче и вел долгие и интересные беседы?

— Всякое движение от тоталитаризма к демократии очень опасно: трудно высчитать, какую степень демократии нужно дать, чтобы не потерять контроль над страной. Хрущев прекрасно понимал, что его союзником и врагом одновременно является интеллигенция. Потому что, с одной стороны, это те люди, которые принимают реформы, а с другой — те, кто готов пойти как можно дальше, не испытывая ни малейшего чувства ответственности. Кроме того, он был человеком старого воспитания, любил народные песни, классику и совершенно не понимал современного искусства. Я его не оправдываю. Это позорная часть биографии, и никогда ничем этого уже не изменишь.

— А кто же в таком случае заказал Неизвестному его надгробный памятник?

— Я. Я не был близок к искусству, да и не очень-то помнил, что он был одним из главных московских "педерасов". Поэтому спросил, кто самый лучший скульптор. Мне сказали, что Неизвестный. Я с ним встретился, посмотрел на его работы с некоторым удивлением, но решил, раз говорят лучший, значит, так и есть. Неизвестный обещал подумать. На следующий день я встретил Зураба Церетели, который тоже захотел делать памятник. Мы с ним поехали на Новодевичье, он долго там все измерял. В конечном итоге его памятник должен был получиться размером с эту комнату. А через два дня одна знакомая, которая сотрудничала с органами, рассказала, что в конторе (КГБ) опять шум: "Тебе очень рекомендуют найти нормального московского скульптора, а не Неизвестного и грузина". Рекомендовали не только мне: пришли и к Церетели, и к Неизвестному, которому пообещали не дать госпремию, если он будет делать памятник Хрущеву. С тех пор Церетели я так и не видел.

Анна КОВАЛЕВА.

Никита Хрущев: после отставки...
...и до нее.

Фото из семейного архива.

Дзень у гісторыі

22 жніўня

■ У 1530 г. памёр Ян Каханоўскі, польскі паэт, выдатны прадстаўнік еўрапейскай літаратуры эпохі Адраджэння. Па сведчаннях сучаснікаў, натура яго была адпаведная ідэалам Адраджэння — гарманічная, светлая, спакойная, любячая, а прадукцыйнасць працы велізарная. Ён пераспрабаваў усе роды паэзіі і ўсе памеры вершаў, пераклаў Гамера і псалмы Давіда... Моцна перажываў смерць любімай дачкі Урсулы, якую назваў "славянскай Сафо" і якой спадзяваўся перадаць у спадчыну сваю музу.

■ У 1844 г. нарадзіўся Джордж Вашынгтон Дэ-Лонг, амерыканскі палярны даследчык. У 1879 г. ён узначаліў экспедыцыю на яхце "Жаннэта", мэтай якой было дасягненне Паўночнага полюса і пошук яшчэ адной экспедыцыі. На жаль, падарожжа закончылася трагічна. Імем Дэ-Лонга названа група астравоў.

■ У 1864 г. падпісана і Жэнеўская канвенцыя аб палягчэнні лёсу раненых і хворых у дзеючых арміях. Яна абавязвала дзяржавы, якія ваююць, гуманна абыходзіцца з раненымі палоннымі і з хворымі воінамі праціўніка, забараняла ўзброены напад на шпіталі праціўніка, іх медперсанал і санітарны транспарт.

■ У 1891 г. была заснавана віцебская суполка сёстраў міласэрнасці Таварыства Чырвонага Крыжа.

■ У 1923 г. нарадзіўся беларускі рэжысёр Уладзімір Станкевіч. Доўгі час працаваў галоўным рэдактарам на рэспубліканскай студыі тэлебачання.

■ У 1941 г. пачалася акупацыя нямецкімі фашыстамі Мазыра. З першых дзён яны ўстанавілі ў горадзе жорсткі акупацыйны рэжым, стварылі тут лагер смерці, у якім было знішчана 4730 чалавек. У канцы 1941 г. утапілі жывымі ў палонках ракі Прыпяць 700 чалавек.

■ У 1967 г. у Мінску адкрылася выстаўка "Прамысловасць Беларусі і тэхнічная эстэтыка". Яна мела вялікі поспех. За першы тыдзень на ёй пабывалі звыш 100 тысяч наведвальнікаў, сярод якіх былі і госці з-за мяжы. Вось які запіс пакінуў у кнізе водгукаў старшыня Славянскага камітэта Уругвая Міхаіл Левічарскі: "Для нас, хто пакінуў сваю радзіму 50 гадоў назад, было надзвычайна здзіўляюча бачыць прагрэс вашай краіны, аб чым сведчыць выстаўка".

■ У 1991 г. з м.Фарос (Крым) у Маскву вярнуўся М.С.Гарбачоў. Ён выступіў па савецкім тэлебачанні з заявай, у якой, у прыватнасці, сказаў: "Дзяржаўны пераварот праваліўся. Змоўшчыкі пралічыліся. Яны недаацанілі галоўнага — тое, што народ за гэтыя, няхай вельмі цяжкія, гады стаў іншым. Ён удыхнуў паветра свабоды, і ўжо нікому ў яго гэтага не адабраць".

Зміцер ВІШНЁЎ.

Апавяданне

Алесь ДАНІЛЕНКА

НАСТАЛЬГІЯ

Гаўрыльчыку прысніўся амаль такі самы сон, які ён бачыў тыдні за два назад.

— Былым прарываецца з прыёмнай да яго плюгавенькі карэспандэнцік у вялізных акулярах.

— Нельга да Івана Пятровіча, — пярэчыць яму сакратарка Маша. — Іван Пятровіч вельмі заняты.

Аднак той нізенькі ў акулярах мармыча, што і ў яго — неадкладная справа.

— Гэта тычыцца першага сакратара Гаўрыльчыка і яго маці Кацярыны Восіпаўны, — гаворыць ён. — Ён ёй аддаў шыфер, што прызначаўся інваліду вайны Корчыку.

І ўсё пяецца і пяецца праз прыёмную ў тамбур, каб адтуль прарвацца ў кабінет Гаўрыльчыка.

Іван Пятровіч адчуў, што ў сне задыхаецца. На лбе выступілі ліпкія кропелькі поту. Нарэшце прачнуўся ад дурнога сну і акінуў позіркам пакой. Побач раўнамерна дыхала жонка. "Спіць, як праведная, — абыякава падумаў пра яе Гаўрыльчык. — Ёй няма клопату пра мужа. Паспіць над сваімі спартыкамі, а потым бегае дурніца з такімі, як сама, кабыламі, ранішкай каля Дняпра — таўчэ лазьняк..."

Калі Іван Пятровіч рабіў першым сакратаром райкама партыі, яго Агнеса была дырэктарам вячэрняй школы. У класы праўдамі і няпраўдамі запісвалі ўсіх, каб набраць уяўныя камплекты. Але нейкі дурань не даваў спакою: усё страчыў і страчыў у абласны аддзел народнай асветы, што ў Гаўрыльчыка пад цёплым крылом працвітае ліпавая вячэрняя школа. Прыехалі правяраць, а ў класы тыя сапраўды хадзілі толькі адзін-два чалавекі. Дык школу зачынілі яшчэ, калі Гаўрыльчык узначальваў райкам.

Успомніўся і дакучлівы, як жнівеньская муха, нізенькі карэспандэнт у акулярах. Прыязджаў ён аж з цэнтральнай газеты, куды нейкі нядобразычлівец капнуў бруду на сумленнае імя першага сакратара.

Гаўрыльчык не любіў сустракацца з карэспандэнтамі. Іх ён "сплаўляў" загадчыку аддзела прапаганды Дораху. Той — шчупленькі, худы, як шчыгол, — любіў пабалбатаць, пусціць пыл у вочы новаму чалавеку.

— Вы ведаеце, — звычайна ён нагаворваў таму, хто прыехаў, — нашаму раёну надта ж пашанцавала. Такога, як Гаўрыльчык, цяпер мала дзе знойдзеш. Сіл не шкадуе, здароўя. Праўду кажуць: чалавек згарае на рабоце.

— А ён што, мясцовы? — цікавіўся звычайна прыезджы.

— Але ж. За Дняпром вёсачка ёсць. Камяні называецца. Там і сёння яго маці жыве. Хацеў Іван Пятровіч у райцэнтр забраць — наадрэз адмовілася.

З-за гэтых самых Камянёў і завітаў тады ў іх раён той акулярысты заіка. Як на тое ліха, тады ў іх не хапала шыферу. І тыя лісты, што трэба было выдзеліць інваліду вайны Корчыку з Камянёў, Гаўрыльчык сказаў, каб адвезлі і перакрылі матчын дом.

Настырны карэспандэнт ("Як жа яго прозвішча?" — намагаўся ўспомніць Гаўрыльчык, варочаючыся ў пасцелі) паспеў пабываць у зарэчных Камянях, сустрэўся з Корчыкам, Кацярынай Восіпаўнай.

Новенькі шыфер аж ззяў пад сонцам на даху Кацярынінай хаты. Поруч з карэспандэнтам парыпваў пратэзам Корчык і хмура кашляў.

— Тут, калі глыбей капануць, — ціха тлумачыў ён таму з газеты, — дык і дом гэты Гаўрыльчыку за так адгрохалі. Зірніце, які адборны лес — сасонка ў сасонку. А на ніжнія вянцы — ці паверыце? — спрабавалі мароны дуб з Дняпра прыхвасні класці.

Тады карэспандэнта ("Мінковіч!" — раптам з палёгкай успомніў Іван Пятровіч прозвішча) перападкасаваць Дораху не ўдалося. Як жа — справа тычылася маці самога першага.

Гаўрыльчык доўга тлумачыў настырнаму газетчыку, што не вялікая бяда, калі тыдзень-другі пацерпіць той Корчык.

— На галаву ж яму не капае, — гаварыў Іван Пятровіч. — Я ўжо дамовіўся з суседнім раёнам: нам падкінуць колькі машын шыферу. Пакрыем інваліду вайны дах. Няхай не стогне. Дарэчы, і маці мая Кацярына Восіпаўна ў вайну тут сувязной у партызанах была.

І хоць Гаўрыльчык праз некаранную даведку даказваў, што была яна некалі сувязной, артыкул Мінковіча ўсё ж з'явіўся...

З таго часу службовы лёс Гаўрыльчыка пачаў даваць збоі. Вунь разам з ім закончваў вышэйшую партыйную школу Цыпук Лямцаў. А з'ездзіў разам з сакратаром абкама ў Чэхаславакію, і пасля забралі яго на аддзел прапаганды ў абкам.

— Як гэта табе ўдалося? — запытаўся неяк у Лямцава пры зручным выпадку Іван Пятровіч.

— Гэ, дзівак, — выскаліўся той і паказаў Гаўрыльчыку невялічную запісную кніжку. Там скарочана была занатавана ў Лямцава безліч анекдотаў.

— Нічога не разумею.

— А чаго разумець? — зарагатаў Лямцаў. — Там, у Чэхаславакіі, ля азёр, калі нас частавалі па самаму высокаму рангу, я сыпаў анекдотамі, як з кашаля. Першаму спадабалася. Чаму не ўзяць на аддзел? Думаеш, не пацягну? І ты пацягнеш. Чакай толькі зручнага моманту.

І Іван Пятровіч чакаў. Але на яго быццам забыліся, хоць раён у зводках не апускаўся ніжэй за сярэдні паказчык. А ў яго ўжо на галаве прыкметна пачала прасвечваць лысіна, жывоцік папёр (не бегаць жа з Агнесінымі сяброўкамі раніцай берагам ракі).

Потым райкамы распусцілі. І аказалася, што Іван Пятровіч Гаўрыльчык, хоць і меў дзве вышэйшыя адукацыі (яшчэ да ВПШ закончыў універсітэт), амаль нічога не ўмеў. Гэта праўда: праводзіць пасяджэнні бюро, сядзець у прэзідыумах, "даваць накачку" старшыням, дырэктарам ён мог. Лямцаў з абкама неяк перабраўся ў аблвыканкам, і ўся гэтая заваруха быццам абышла яго бокам.

— Чакай, — даверліва шапнуў аднойчы ён Гаўрыльчыку. — Мяне перакідваюць у абласную адміністрацыю прэзідэнта. Калі ўсё пойдзе толкам, мы цябе, Іван Пятровіч, не забудзем.

Іван Пятровіч чакаў. І сумаваў. Настальгічна сумаваў па мінуламу. Тады ён быў гаспадаром раёна. Мог "усучыць" любому неслуху вымову з занясеннем ва ўліковую картку, мог наогул вытурыць з раёна. Каля дзвярэй асабняка, дзе тады яны жылі з Агнесай, амаль кожную раніцу з машын выгружалі кадаўбцы з мёдам ці кошыкі са свежымі яйкамі. Цяпер Гаўрыльчык узначальваў ДЭУ — арганізацыю, што сачыла за станам дарог. Шчыра кажучы, гэты дарожна-эксплуатацыйны ўчастак толькі ўмоўна можна было назваць будаўнічым звяном. Два задрыпаныя бульдозеры, трактар, якому вечна не хапала саляркі, пара паламаных машын — увесь Гаўрыльчыкаў арсенал. Рабочых, дзе палова былі амаль канчатныя п'яніцы, ён не любіў. Дарэчы, не любілі і яны Івана Пятровіча. Аднойчы нявольна ён падслухаў размову дваіх:

— Ведаеш, нешта наш Гаў пахудзеў апошнімі днямі, — сказаў адзін.

— Пачакай, ён яшчэ сядзе на свайго каня.

— Глупства. Тут і гібець нашаму Гаву над гравіем.

Іван Пятровіч тады злосна плюнуў і толькі дакорліва пакруціў галавой.

Цяпер ён хацеў непрыкметна падняцца з ложка. Але Агнеса спрытненька ўскочыла, напяліла на сябе трэніровачны касцюм (Гаўрыльчык паморшчыўся, калі глядзеў, як штаны ледзь не расплзліся на швах ад яе габарытаў) і пабегла мыцца пад душ.

Гаўрыльчык заўсёды стараўся не прапусціць ніводнага выступлення прэзідэнта. Колькі разоў той казаў пра кадравую палітыку, якой яна прыдатнай была раней. Можа, калі-небудзь зноў Іван Пятровіч усё ж трапіць у "абойму"? Не такім, як ён, а цельнукам шанцуе ў жыцці... Так ён думаў, і соладка ныла сэрца.

Іван Пятровіч уздыхнуў. Падышоў да мыцельніка, апаласнуў твар. Правёў па шчаках (яны былі тугімі, і калючкі яшчэ не выступілі), выпіў шклянку халоднай кавы і падаўся з дому на працу. Не, мусіць, Лямцаву цяпер не да яго, Гаўрыльчыка. Той і сам, мусіць, ледзь ліпіць у адміністрацыі. Няўжо ўсё далейшае яго жыццё будзе звязана з гэтымі бульдозерамі ды гравіем? Можа, з'ездзіць да маці? Кацярына Восіпаўна ў апошні год стала нейкай абыякавай. Пачала часта забывацца. Часам упікала сына:

— Ты ж — першы сакратар. Хіба не можаш прышчыміць ім хвост?

— Не першы, мама. І сакратара няма. І партыі нашай няма.

Канчаткова настрой Гаўрыльчыку сапсавала згорбленая з кійком, падобная да Бабы Ягі, жанчына. Яна ўставіла на Івана Пятровіча акуляры з таўшчэзнымі, як у тэлескопа, шкельцамі і зашамкала:

— Дзякуй вам, даражэнькі. Учора ж мне дровы прывезлі. Не забыліся, значыць, на старую Казловічыху.

Іван Пятровіч нешта замармытаў, каб толькі адмахнуцца ад гэтай старой назолы. Але яна стукала кійком па тратуары і спрабавала дагнаць Гаўрыльчыка.

Казловічыха была адзіным заслужаным работнікам культуры ў іх раёне. Раней узначальвала школу ў вёсцы на беразе Дняпра. У гады вайны тут ішлі кровапралітныя баі. Юныя следапыты пад кіраўніцтвам Казловічыхі адшукалі сотні жывых і мёртвых з арміі, што некалі фарсіравалі тут Дняпро. Стварылі цудоўны музей ("Ці ёсць ён цяпер?" — падумаў Гаўрыльчык).

Калі на бюро некалі вывучалі кандыдатуру загадчыцы школы на ганаровае званне "заслужанай" (была яна мілавіднай і прыгожай, і, як кажуць, не было адбою ад мужчын), адзін Гаўрыльчык заікнуўся быў супраць:

— Яна ж тут пры акупацыі жыла.

— Ну і што? — запярэчылі яму. — Нічым сябе не запляміла. Зусім жа зялёнае дзяўчо было.

Так Казловічыха атрымала званне "Заслужаны работнік культуры" (не "школы", а менавіта "культуры"). Але пра ролю Гаўрыльчыка яна, вядома, не ведала, і цяпер хацела падзякаваць, што ёй, як ільготніцы, нарэшце прывезлі дровы.

Дарога на ДЭУ вяла праз Дняпро, дзе заснулі ў ранішнім тумане шматлікія лодкі жыхароў на ўбітых у рачны жвір жалезных штырах. На сэрцы Івана Пятровіча саднела, было мутарна. Як кажуць, быў не мілы ўвесь свет. Раптам ён убачыў на сцежачцы, што пятляла па крутым рачным схіле, жаночыя постаці ў трэніровачных касцюмах. Маладухі зладжана тупацелі над ракой, адмахваючы ў такт бегу рукамі. Наперадзе, як апантаная, спрабавала імчацца Агнеса. Гаўрыльчык на момант прыпыніўся і з цікавасцю пачаў назіраць за жонкай. "Не, галубка, выдыхаешся, — падумаў ён. — Не па табе гэты хамут..." Ён зноў цяжка ўздыхнуў.

За ракой узыходзіла сонца і паціху раставаў туман.

І ліецца хваляй песня

Гаю мой, не кліч

Кожны творца, які прыходзіць у мастацтва, стараецца пакінуць свой адметны след. Ён шукае стылістычныя прыёмы, трапныя вобразы, якія адпавядаюць яго поглядам, яго ўспрыманню, яго роздуму, і выяўляецца тады назапашанае ўражаннямі, перажытае, вынашанае ў сэрцы музыка, калі творца — кампазітар.

У свае 35 год Дзмітрый Даўгалёў знайшоў сваю манеру, свой стыль, ён паспяхова працуе ў розных музычных жанрах. Яго сачыненні адметны эмацыянальнай афарбоўкай і сродкамі выразнасці, шукаў у галіне тэмбравага каларыту, а таксама жанру і формы. Своеасаблівае развіццё ў творчасці кампазітара атрымала ідэя спалучэння фальклорнай і сучаснай музычных моў. Яна найбольш яскрава ўвасобілася ў кантаце "Запаведныя сцяжынкі", хорах і рамансах, камерна-інструментальнай музыцы.

Музыка Дзмітрыя Даўгалёва прамяніста-чыстая, супакойваючая, узвышаючая, як архітэктура Гародні, дзе кампазітар нарадзіўся. Менавіта там, ля сінявокага Нёмана, ён прападаў гадзінамі, дзівіўся прыгажосці Барыса-Глебскай царквы і хвалям, што люлялі белых лілей каля самай царквы. Тыя ўражанні лягуць затым на нотную паперу, расцвіўшы, як "Белая лілея". Адданасць беларускай зямлі выльецца ў цыкл "Бацькоўскі край" на вершы Уладзіміра Пецюкевіча. Дарэчы, з Уладзімірам Генрыхавічам Дзмітрый супрацоўнічае з войска, і гэтае супрацоўніцтва-сяброўства дало вялікі плён — напісана каля двух дзесяткаў песень. Сярод іх "Поле горкіх палыноў", "Браслаўская чайка", "Чарадзейная птушка", "А ты кажаш: вясна", "Беласнежка", "Незабыўная мая", тая ж вышэйзгаданая "Белая лілея" і палюбіўшаяся ў народзе "Гаю мой, не кліч", якую па просьбе Тарэсы Адамовіч з Вярцеліша́к, рэжысёра фальклорнага тэатра "Матуліна песня" з Жытоміра, друкуем з вялікім задавальненнем.

"Гаю мой, не кліч" выконвалася і ў Маладзечна на фестывалі і ў Віцебску на "Славянскім базары", часта гучыць па радыё ў выкананні Іны Афанасьевай і Валерыя Дайнэкі. У рэпертуары Валерыя Дайнэкі гэтая песня стала адной з самых лепшых і любімых. Сімвалічны вобраз "русакосай" з "рабінавым станам" і вачыма, як "сінь азёр", хвалюе і абнадзейвае за чуткае вяртанне, бо без яе "рэчанька высахла да дна" і той "мядовы луг", што быў у воддаль музыцы і пахучых зёлак, "палыном прапах". І хоць успамін вяртае да тых узаемных хвілін, што адбыліся на лузе, мілы голас спявае пра "дзівосны край у зіхценні зор", бо зоры прыцягваюць сваёй таямнічасцю, трапяткімі водбліскамі, трымценнем, да якіх так і хочацца дакрануцца. Гэтае неўтаймаванае жаданне вярэдзіць душу, можа, гэтае жаданне перарасце ў вялікае пачуццё і не трэба будзе ёй ляцець у свет без яго. Бо гэтае пачуццё — Каханне. А калі кахаеш, тады ляціш да зор, ляціш у Свет — чароўны і дзівосны.

Вячаслаў СТАТКЕВІЧ, саліст-вакаліст Беларускага дзяржаўнага ансамбля народнай музыкі "Свята".

ПАВОЛЬНА

Га-ю мой, не кліч пад ка-лі-ны цвет
Да кры-ніч-ных вод, свет-лых, як вяс-на:
Там я-е ня-ма — па-ля-це-ла ў свет,
На-ша рэ-чань-ка вы-сах-ла да дна.
Там я-е ня-ма — па-ля-це-ла ў свет,
На-ша рэ-чань-ка вы-сах-ла да дна.

Словы Уладзіміра Пецюкевіча
Музыка Дзмітрыя Даўгалёва

Гаю мой, не кліч пад каліны цвет
Да крынічных вод, светлых,
як вясна:
Там яе няма — паляцела ў свет,
Наша рэчанька высахла да дна.
2 разы

Паляцела ў свет, русакосая,
Стан рабінавы, вочы — сінь азёр.
Не спявае ўжо мне мілым голасам
Пра дзівосны край у зіхценні зор.
2 разы

Гаю мой, не кліч на шчаслівы смех
Касавіцаю весела у лугах.
Там яе няма — паляцела ў свет,
Наш мядовы луг палыном прапах.
2 разы

Гаю мой, не кліч пад каліны цвет
Да крынічных вод, светлых, як вясна:
Там яе няма — паляцела ў свет,
Наша рэчанька высахла да дна.
2 разы

СПОРТ

Спартыўна-трэніровачны цэнтр для пажарнікаў і сталічных хлапчукоў

Пад першую пліту фундамента будучага спартыўна-трэніровачнага комплексу сталіцы мэр горада Уладзімір Ярмошын і міністр унутраных спраў рэспублікі Валянцін Агалец заклалі 19 жніўня памятную гільзу. Будаўніцтва комплексу пачынаецца на тэрыторыі былога вялікага стадыёна "Спадарожнік".

Новы спартыўны комплекс — гэта крыты манеж, дзе можна будзе ўвесь год займацца рознымі відамі спорту, а таксама пажарнае дэпо, дзе будуць працаваць клубы юных пажарных. Тут плануюцца і футбольны газон, пляцоўкі, корты, легкаатлетычная дарожка. Трэніравацца змогуць не толькі прафесійныя пажарныя, пажарныя-спартсмены, але і жыхары раёна.

"Практычна ў нашым сталічным гарнізоне гэта будзе першы рэспубліканскі вучэбна-трэніровачны цэнтр", — сказаў, каменціруючы гэты факт па просьбе карэспандэнта БелТА, начальнік галоўнага ўпраўлення ваенізаванай пажарнай службы МУС Валерый Астапаў. Паводле яго слоў, у новым спартыўным збудаванні можна будзе не толькі праводзіць спецыялізаваныя спаборніцтвы нават сусветнага ўзроўню і зімой, і летам, але і арганізаваць спартыўныя заняткі соцень мясцовых хлапчукоў, якія бавяць свой вольны час каля пад'ездаў.

Генеральным падрадчыкам, які выйграў на тэндэрнай аснове права ўзвядзення гэтага унікальнага аб'екта, стала ТАА "Субінвест" — былое ўпраўленне капітальнага будаўніцтва аблвыканкама.

Сяргей ЦІВАНАЎ, БелТА.

Ваше здоровье

"Не бей" по печени

Каждый, наверное, знает, какие функции в нашем организме выполняет печень: обезвреживает ядовитые вещества, попадающие в организм, фильтрует кровь. Но не каждый задумывался, насколько она уязвима. Серьезное повреждение или заболевание печени приводит к самому что ни на есть трагическому исходу. Поэтому совсем небесполезно будет узнать, что любит, а что нет наша печень.

Итак, **печень любит:**

— нежирную рыбу;

— выращенные без избытка удобрений овощи, фрукты, зелень, особенно белокочанную капусту, морковь, тыкву, помидоры, кабачки, петрушку. В "любимчиках" у печени бананы, инжир, курага, финики, изюм, чернослив;

— мед;

— всевозможные овощные супы, рагу, салаты и винегреты, заправленные любым растительным маслом;

— сыр, кефир, творог, другие молочные продукты, преимущественно с низким содержанием жира;

— бутерброд с маргарином, потому что он в отличие от сливочного масла лишен холестерина;

— сваренные всмятку яйца (но не каждый день);

— натуральные соки;

— тщательно очищенную воду.

Кроме того, следует сделать специальные прививки, чтобы подстраховать печень от гепатитов А и В. А для профилактики печеночных недугов не помешает как больным, так и здоровым людям попить особый растительно-травяной настой. Готовится он так: в равных пропорциях смешиваются цветы бессмертника, ноготков, мята перечная, корень ревеня, корень солодки, чистотел и плоды шиповника. Четыре столовые ложки смеси заливаются литром крутого кипятка и настаиваются 6—8 часов. Пить настой следует до еды по стакану маленькими глотками в течение месяца.

Печень не любит:

— сливочное масло, сало, жирное мясо — особенно свинину, баранину, мясо утки и гуся;

— крепкие мясные, куриные, грибные бульоны;

— пирожные, торты, печенье, шоколад, какао;

— овощи с резким вкусом — редьку, редис, чеснок, из зелени — черемшу, кинзу, а также кислые овощи и фрукты — клюкву, киви, щавель. К кислоте она относится так же, как к ядам;

— крепкие спиртные напитки;

— маринованные овощи, соленья, копчености в неумеренных количествах;

— горчицу, хрен, уксус и острый кетчуп;

— крепкий кофе без молока;

— плохо вымытые овощи и фрукты;

— обжорство (особенно на ночь).

Нельзя злоупотреблять таблетками, глотать их без рекомендации и контроля врача, едва почувствовав легкое недомогание. Многие лекарственные препараты разрушают печень. Нельзя пользоваться чужими маникюрными принадлежностями, бритвой. Не носите чужие сережки. Прокалывайте уши только в косметических салонах.

Прыщевые страдания

У меня проблема — прыщи. Что я только ни делала, никак не могу избавиться от них. Все прошлое лето ходила в косметический кабинет — безрезультатно. Зимой "попробовала" кварц, но прыщи остались. Одно время пользовалась "Клераксилом", от него только кожа, как панцирь. Что мне делать?

Лариса,
г.Жлобин.

Прежде всего сходить к дерматологу. Прыщи — это не просто косметический недостаток, а и заболевание кожи. Если в организме человека происходит сбой (гормональная перестройка, неполадки в желудочно-кишечном тракте, малокровие и т.д.), сальная железа тут же реагирует: либо уменьшает выделение сальца, либо увеличивает. При бурном его выделении клетки кожи промасливаются и уже не отшелушиваются. Развивается себорея. На коже начинают буйствовать микроорганизмы, и... расцветают угри.

При себорее и угревой сыпи надо правильно питаться. В строгой диете нет необходимости, но от шоколада и напитков типа "Coca Cola" надо отказаться. Пищевые красители и различные добавки могут самым отрицательным образом сказаться на вашей коже.

Самое важное — это чистота кожи. Умываться следует только кипяченой водой. Вытираться — не полотенцем, а салфеткой из мягкой хлопковой или льняной ткани, которую ежедневно необходимо стирать с мылом и проглаживать горячим утюгом.

Если лосьон, который вы купили в аптеке вам не подходит, попробуйте приготовить дома свой. При жирной себорее полезно два раза в день протирать кожу смоченной в нем ваткой.

Вот несколько рецептов лосьона:

— чайную ложку борной кислоты растворите в 1/2 стакана холодной (комнатной температуры) кипяченой воды и добавьте 1/4 стакана водки или коньяка;

— столовую ложку коры дуба заварите стаканом кипятка, подержите 10 минут на медленном огне, снимите, охладите, процедите, добавьте 1/2 стакана водки и сок одного лимона;

— смешайте 2 чайные ложки камфарного спирта, 2 столовые ложки водки и 1/4 стакана гаммомелиса (его продают в гомеопатической аптеке).

При сухой себорее 2 раза в неделю делайте маску из лекарственных растений, меда и творога. Столовую ложку смеси листьев одуванчика, крапивы, арники, тысячелистника, почек березы, взятых в равных количествах, хорошо измельчите и смешайте с чайной ложкой меда и столовой ложкой творога. Маску нанесите на лицо и через 20 минут смойте теплой кипяченой водой.

Более глубокие невоспаленные угри требуют глубокой очистки. Сначала сделайте паровую ванночку. Заварите цветки ромашки или календулы (столовая ложка на стакан кипятка) в широкой миске или кастрюльке. Склоните над ней голову, накрыв ее полотенцем так, чтобы пар не выходил наружу. Через 15-20 минут ополосните лицо сначала теплой, а затем холодной (обязательно кипяченой) водой. И теперь, когда поры кожи расширены, сделайте на 20 минут специальную маску. Смыв ее холодной кипяченой водой, не забудьте протереть кожу лосьоном.

Вот рецепты таких масок:

— к взбитому белку добавьте несколько капель лимонного сока;

— смешайте чайную ложку настойки календулы (она продается в аптеках) с 6-8 размятыми ягодами черной или красной смородины (зимой можно использовать замороженные ягоды) и добавьте 1/2 чайной ложки пшеничной муки;

— 1/2 чайной ложки камфарного спирта разотрите с половиной свежего помидора среднего размера.

И всегда помните: никогда не выдавливайте угри!

Когда простуда "берет" за нос

Если ваш нос опять не дышит, а нестерпимая боль обручем стянула затылок, это значит, у вас синусит — воспаление слизистой оболочки околоносовых пазух. На ранних стадиях с этой совсем неприятной хворью можно бороться домашними средствами. Первые три дня закапывать сосудосуживающие препараты, например, галазолин, тизин. Следует подышать над паром, причем в воду неплохо покрошить мелко нарубленный чеснок. В эти дни брызгайте в нос солевой раствор (одна чайная ложка морской соли на стакан воды — поваренная не годится), парьте ноги в горчице, делайте согревающие компрессы.

Если острый синусит лечить неэффективно, он легко может превратиться в хронический, протекающий дольше и тяжелее. Его симптомы следующие: болит голова, заложен нос, понижено обоняние, слизистая оболочка изменяется и могут возникнуть утолщения в виде полипов, с которыми борются только оперативным путем. И тогда уже без врачебной помощи вам не обойтись.

Подготовила Мария ВИКТОРОВА.

Стоп-кадр

Эх, паляцім...

ТЕЛЕПРОГРАММА

Пятница, 22 августа

Белорусское телевидение

7.30 Утренний коктейль.
7.45 "Музыкальная обойма". Белорусский хит-парад.
7.50 Телеанонс.
8.00 Новости.
8.10 Телебарометр. Прогноз погоды.
8.20 Вселенная. Научно-популярный тележурнал.
8.55 Бархатный сезон.
9.25 Экономикст.
9.35 "Один, совсем один". Короткометражный худ.фильм Белорусского телевидения.
10.25 Мультфильм.
10.35 "Не покидай..." Худ.фильм. 2-я серия.
11.45 "Переход". Программа для подростков.
12.15 "Кадфаэль". Телесериал.
13.00 Новости.
15.00 Новости.
15.15 "Доктор Айболит". Мультфильм. 5-7-я серии.
15.45 "Жаворонки". Худ.фильм.
17.00 Музыкальный антракт.
17.10 "Девятый вал". Док.фильм.
17.45 Экономикст.
18.00 Новости (с сурдопереводом).
18.20 "Кадфаэль". Телесериал.
19.05 "Музыкальная обойма". Белорусский хит-парад.
19.15 Тема дня.
19.35 Барьеры. "Слушай своим сердцем". XVIII Всемирные игры глухих в Дании.
19.55 "В джазе только девушки". Развлекательная программа.
20.25 Летний день села.
20.40 Колыбельная.
21.00 Панорама.
21.50 "Цептер" представляет: П.Кутепова и Е.Леонов в худ.фильме "Настя".
23.15 Мотоспорт. Чемпионат мира по шоссейно-кольцевым гонкам.
23.45 Новости.
23.55 Акколада.

ОРТ

8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 22.20 Новости.
8.15 "Девушка по имени Судьба". Сериал.
9.10 Моя семья: многоженец.
9.45 Пока все дома.
10.20 Домашняя библиотека.
10.30 Играй, гармонь любимая!
14.20 Тайны пиратов в приключенческом фильме "Морской ястреб".
16.25 Музыкальная программа "50 X 50".
17.20 "Девушка по имени Судьба". Сериал.
18.10 Погода.
18.20 Человек и закон.
18.50 Поле чудес.
19.45 Спокойной ночи, малыши!
20.00 Время.
20.40 Программа передач.
20.45 Ищите женщину в детективном сериале "Строго на юг".
21.40 Взгляд.
22.35 Ночной кинозал. Аль Пачино в триллере "Море любви".
0.30 Программа передач.

Канал "Россия"

7.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 22.00 Вести.
7.25 Лукоморье.
7.45 Посмотри на себя.
8.00 Православный календарь.
8.05 Мультфильмы.
8.35 "Аншлаг" представляет: Михаил Евдокимов.
9.10 "Санта-Барбара". Худ.фильм.
13.25 Момент истины.
13.50 "Красная книга". Экологическая экспедиция РТР.
14.05 "Хочу в артисты".
14.45 Золотая карта России.
15.10 Телемагазин "Квантум".
15.15 "Ти-маркет" представляет.
15.25 "И это кино". Док.сериал.
16.20 Там-там новости.
16.30 Лукоморье.
16.50 Посмотри на себя.
17.05 "Лешкин луг". Док.сериал. Часть 3-я.
17.40 Товары - почтой.
17.45 Представляет "Проект-арсенал".
18.00 "Санта-Барбара". Худ.фильм.
19.35 Добрый вечер.
20.15 "Екатерина Воронина". Худ.фильм.
22.40 Чемпионат Европы по водным видам спорта.
23.40 "Кронос-квартет" в Москве.
0.05 "Кодекс бесчестия". Худ.фильм.

Санкт-Петербург

12.30, 15.30, 18.30, 20.25 Информ ТВ.
12.45 "История любви". Сериал.
13.35 Срок ответа - сегодня.
14.05 Советы садоводам.
14.20 "Долина детства". Поэзия Николая Рубцова.
14.55 Ток-шоу "Наобум". Михаил Ульянов.
15.40, 22.20 Телеслужба безопасности.
16.00 Дом кино. "Фестивальные страдания-97".
16.40 Сказка за сказкой. Ответы на письма.
17.25 Телемагазин.
18.45 Спорт.
18.55 Мультфильм.
19.10 "История любви". Сериал.
20.00 Телестанция "Моя Россия".
20.30 Игра "Лотто-бинго".
21.30 "Телекомпакт". Музыкальное шоу.

НТВ

5.00 Сегодня утром.
8.15 Мужской сериал."Гангстерские хроники: американская история" (США). 6-я серия.
9.15 Программа для детей. "Улица Сезам".
9.45 Новости кино.
10.00 Женский сериал. "Иллюзии любви". 2-я серия.
11.00, 13.00, 15.00 Сегодня днем.
11.20 Маски-шоу: избранное.
11.50 Мультфильм "Алиса в Стране чудес". 1-я серия.
12.00 Док.сериал. "Стремление к небесам: история авиации". 7-я серия "В погоне за скоростью".
13.20 Мир кино. Триллер "Улыбайся, Дженни, ты мертва"(США).
15.10 Кинотеатр юного зрителя. Худ.фильм "Голубое дерево".
16.00 Дистанция 60.
17.00 Криминал.
17.05 Я - телохранитель.
17.15 Впрок.
17.30 Футбольный клуб.
18.00, 21.00 Сегодня вечером.
18.40 Музыкальная комедия "Маленький бордель в Техасе"(США).
20.40 "Алло, Фима!"
21.45 Фестиваль мини-сериалов. "Шейх Бадияр по прозвищу "Пират". 3-я серия.
22.40 Времечко.
23.10 Кино не для всех. Криминальная драма "Рожденные неприкаянными"(США).

ТВ-6 Москва

6.00, 8.00, 13.45, 19.55, 22.25 Шесть новостей.
6.10 Диск-канал.
6.40 Мультфильмы: "Жар-птица", "Повелители молний".
7.10 Дорожный патруль.
7.20 Рецепты от Цептер.
7.30 Телемагазин "Спасибо за покупку !"
7.45 Аптека.
8.10 Телемагазин "Спасибо за покупку !"
8.30 Ток-шоу "Мое кино" с Александром Олейниковым.
9.20 В.Марецкая, Э.Гарин в комедии "Свадьба".
10.30 Телемагазин "Спасибо за покупку!"
10.40 Аптека.
11.00 Ллойд Бриджес в детективе "Любящие" (США).
12.40 Телемагазин "Спасибо за покупку !"
13.05 Мультфильм "После того, как ..."
13.30 Телемагазин "Спасибо за покупку !"
14.00 Московский Международный клубный турнир по хоккею "Кубок Спартака". Полуфинал . Трансляция..
16.20 Диск-канал.
16.45 Аптека.
17.00 Дорожный патруль.
17.10 Шоу Бенни Хилла.
17.30 Диск-канал .
18.50 Московский Международный клубный турнир по хоккею "Кубок Спартака". Полуфинал. Трансляция. 2-3 периоды.
20.05 Вы - очевидец.
20.40 Х/ф "Центровой из поднебесья".
22.40 Дорожный патруль.
22.55 Диск-канал.
23.40 Триллер "Убийство № 1" (Канада).
1.10 Знак качества.
1.35 Диск-канал "Музыку не остановить!"

8-й канал

18.00 Сегодня с Мерилин Хикки.
18.30 Михаил Козаков в х/ф "Приют комедиантов".
19.30 Аэробика "Новый Эдем".
20.00 Мульт-планета.
20.30 Сериал "Горец-3".
21.30 Муз-парад.
22.00 Джеймс Бонд — агент 007. Х/ф "Лицензия на убийство".

Адрас рэдакцыі:
220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: (017) 229-28-71.
Тэл./факс рэкламнага аддзела: 229-29-04.

Індэкс 63222.

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф СЯРЭДЗІЧ

За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя адказнасці не нясе. Рэгістрацыйнае пасведчанне №246. Нумар газеты надрукаваны з дыяпазітываў у ЗАТ "Летувас рытас". Адрас: г. Вільнюс, пр-т Гедыміна, 12а. Падпісаны ў друк у 21.00. Фармат А-2. Тыраж: першы завод —50200 экз. Заказ №1658